

Universitat
de les Illes Balears

TREBALL DE FI DE MÀSTER

APRENTATGE BASAT EN PROJECTES PER INCULCAR VALORS DE CONSUM RESPONSABLE A FORMACIÓ PROFESSIONAL

Marta Palau Payeras

Màster Universitari en Formació del Professorat

(Especialitat/Itinerari d'*Economia*)

Centre d'Estudis de Postgrau

Any Acadèmic 2021-22

APRENTATGE BASAT EN PROJECTES PER INCULCAR VALORS DE CONSUM RESPONSABLE A FORMACIÓ PROFESSIONAL

Marta Palau Payeras

Treball de Fi de Màster

Centre d'Estudis de Postgrau

Universitat de les Illes Balears

Any Acadèmic 2021-22

Paraules clau del treball:

Sostenibilitat, consum responsable, educació ambiental, metodologies actives,
aprenentatge basat en projectes

Nom Tutor/Tutora del Treball: Maria de los Ángeles Llaneras Pinto

Resum

Una de les principals preocupacions de la humanitat és el canvi climàtic, la precarietat mediambiental, la pèrdua de la biodiversitat i l'escassetat de recursos i matèria primera. Per això, és molt important transmetre mitjançant l'educació la realitat sobre el perill de la situació i les seves conseqüències, així com la necessitat de canviar els patrons de consum i actuar per tal de revertir aquesta situació insostenible. Cal destacar que aquest fenomen afecta a tota la humanitat i no només del present, sinó que també del futur.

En aquest context, l'educació té un paper definitiu per ajudar a revertir aquest problema combatent la desinformació i conscienciant la societat. La base està a educar en valors per formar persones responsables, empàtiques, tolerants, amb esperit crític, implicades, etc. Només d'aquesta manera aconseguirem el canvi definitiu que necessitem per salvar el nostre planeta.

Mitjançant aquest treball es pretén demostrar la importància que té la transmissió de valors que fomentin la conscienciació i la responsabilitat ambiental. Per això es presenta una proposta didàctica per l'alumnat de Formació Professional del Grau Superior d'Administració al mòdul de Projectes d'Administració i Finances el qual consistirà a construir una idea de negoci sostenible que fomenti el consum responsable i contribueixi al medi ambient. La millor idea empresarial serà proposada per participar en els Premis ICAPE als millors projectes empresarials en l'àmbit de l'economia social.

Per portar a terme aquesta proposta s'utilitzen les metodologies actives amb l'aprenentatge basat en projectes com a protagonista. Com que aquestes es basen en l'aprenentatge constructiu i potencien el desenvolupament personal de l'alumnat, es consideren idònies a aquest context.

Com va dir Jane Goodall: "No es pot passar un sol dia sense tenir un impacte en el món que ens envolta. El que fem marca la diferència i hem de decidir quin tipus de diferència volem fer". Hem d'emprar l'educació com eina per motivar al canvi i convèncer a la societat que tota aportació individual, per insignificant que sembli, ajuda a la causa i que el canvi és feina de tots.

Abstract

One of humanity's main concerns is climate change, environmental precariousness, loss of biodiversity and scarcity of resources and raw materials. It is therefore very important to convey through education the reality of the danger of the situation and its consequences, as well as the need to change consumption patterns and act to reverse this unsustainable situation. It should be stressed that this phenomenon affects the whole of humanity, not only the current one, but also the future one.

In this context, education has a key role to play in helping to reverse this problem by combating misinformation and raising awareness in society. The basis is to educate in values to form responsible, empathetic, tolerant, critical, involved people. Only in this way we will achieve the definitive change we need to save our planet.

The aim of this work is to demonstrate the importance of transmitting values that promote environmental awareness and responsibility. For this reason, a didactic proposal is presented by the students of Vocational Training of the Higher Level of Administration in Administration and Finance Projects module, which will consist in building a sustainable business idea that promotes responsible consumption and contributes to the environment. The best business idea will be proposed to participate in the ICAPE Awards for the best business projects in the field of social economy.

To carry out this proposal, active methodologies are used with project-based learning as the protagonist. As these are based on constructive learning and enhance the personal development of the students, they are considered ideal in this context.

As Jane Goodall said: "Not a day can go by without having an impact on the world around us. Our actions make a difference, and we have to decide what kind of difference we want to make. We need to use education as a tool to motivate change and convince society that every individual contribution, no matter how insignificant it may seem, it helps the cause, and the change is everyone's job.

Índex

1.	Introducció	5
2.	Justificació sobre l'elecció del tema i valoració personal	8
3.	Objectius del treball	9
4.	Estat de la qüestió	10
4.1.	La crisi ambiental i el paper de la globalització	10
4.2.	Educació ambiental.....	13
4.3.	Producció i consum responsable.....	15
4.4.	Marc Legal	17
4.5.	Aprendre a consumir mitjançant l'educació: pautes i principis	19
4.6.	Etales d'ensenyament ambiental a l'aula	21
4.7.	Metodologies en matèria de consum responsable	22
4.8.	La metodologia activa d'aprenentatge basat en projectes	24
4.9.	Compatibilitat de l'ABP i l'educació pel consum responsable	29
5.	Desenvolupament de la proposta.....	30
5.1.	Introducció	30
5.2.	Contextualització del centre	31
5.3.	Descripció del grup-classe	32
5.4.	El currículum	33
5.5.	Metodologia	36
5.6.	Seqüenciació	38
5.7.	Avaluació	47
5.8.	Atenció a la diversitat	51
5.9.	Pla de millora continua de la proposta.....	54
6.	Conclusions	54
7.	Referències i bibliografia	57
8.	Annexes.....	61

Taula de figures

Figura 1: Àmbits d'acció prioritàris dins l'Educació Ambiental	15
Figura 2: Eixos de l'objectiu 12 de consum responsable	17
Figura 3: Etapes de l'educació ambiental a l'aula.....	21
Figura 4: Tipus de Models Pedagògics	22
Figura 5: Seqüència didàctica dins la metodologia ABP	27
Figura 6: Subetapes d'Implementació de l'ABP	28
Figura 7: Categorització dels alumnes per crear els grups de treball	41
Figura 8: Rols dins els grups de feina	42

1. Introducció

L'ésser humà necessita consumir béns i serveis per la subsistir. El problema apareix quan els hàbits de consum es tornen excessius i innecessaris, donant lloc al fenomen popularment conegut com a consumisme. Aquest arribà com a conseqüència directa del corrent capitalista al segle XX, el qual es caracteritza per la sobreproducció i l'adquisició competitiva de riquesa emprada com a criteri per determinar l'estatus i el poder social. A més, l'aparició de la publicitat durant aquesta època és un afegit a la qüestió, ja que fomenta el consum generant noves necessitats prescindibles.

Inicialment, aquest corrent no s'identifica com un inconvenient, perquè aprofita el canvi tecnològic i l'increment de la productivitat per generar riquesa. S'adoptaren models de producció basats en l'ús de matèries de baixa qualitat que acaben suposant una disminució de la vida útil dels béns, conegut com a obsolescència programada, atractius pel seu baix cost i la facilitat d'adquisició, però a la llarga acaben sortint cars i són més nocius pel medi ambient. Aquests models de consum suposen l'ús de major quantitat de matèria primera i major desapropiament a causa del foment de la producció d'un sol ús.

En l'actualitat, la societat treballa a canvi d'un salari que permet posteriorment consumir productes i serveis proveïts per empreses. L'inconformisme i l'ambició porten a la predisposició humana de sacrifici de temps lliure i qualitat de vida a canvi de millores salarials per tenir un poder adquisitiu molt superior a les necessitats reals de consum. Aquest fet ha suposat que els fonaments de l'economia es sustentin amb el sistema monetari, la riquesa i l'individualisme, deixant en segon pla la sostenibilitat i els interessos socials. S'ha adoptat un sistema de consum sotmès al creixement constant i exponencial, convertit de forma forçada en el motor del sistema econòmic actual.

El problema apareix quan aquest model de consum s'adopta arreu del món. A la llarga, s'ha demostrat que aquest fenomen és la causa i la conseqüència de molts dels problemes mediambientals que afronta avui dia el planeta: la desforestació, la invasió plàstica, el canvi climàtic, la pèrdua de la biodiversitat, etc. Segons un estudi portat a terme per diverses Universitats dels Estats Units

sobre el consumisme i les emissions globals de gasos d'efecte hivernacle, es demostra que aquest fenomen és la causa del 60% de totes les emissions (Greenpeace, 2020).

El consum d'aliments envasats, la «fast fashion» (moda ràpida), la indústria tecnològica, els hàbits de desplaçament nocius, l'agricultura i la ramaderia industrial, la pesca insostenible, i molts altres hàbits que hem adoptat la humanitat estan destrossant el nostre planeta. Segons Greenpeace (2022), per l'any 2050 s'estima que la població del planeta arribarà a ser de 9.600 milions de persones. A més, també es té constància que actualment s'extreuen i s'utilitzen al voltant d'un 50% més de recursos naturals que fa trenta anys. D'aquesta manera, si la població continua creixent i els nostres hàbits de consum i explotació no canvien, la situació es tornarà insostenible.

L'inconvenient és que, a pesar de ser conscients de la gravetat de la situació i de les seves conseqüències, no estem prenent les mesures suficients per revertir el problema i evitar que vagi a més. Clarament, s'ha de reflexionar sobre la resposta a la següent pregunta: *“què porta a l'ésser humà a continuar adoptant aquests comportaments, encara sabent l'amenaça que suposen?”*.

A priori, la resposta fàcil apunta a aspectes com els interessos econòmics, el desig de riquesa i poder, l'egoisme i l'egocentrisme humà. No ens hem de conformar amb justificar la situació i posar excuses sense aportar cap solució i deixar el problema passar. Hi ha molts altres desencadenants que porten a la humanitat a manifestar comportaments de consum abusius que sí podem canviar: la falta d'informació i coneixements, la falta de conscienciació, problemes de salut mental i autoestima, manca d'eines per gestionar la informació mediàtica i moltes altres més.

Estudis com el de De la Gándara i Osorio (2020) analitzen com el trastorn de consum compulsiu està estretament lligat a carències de satisfacció personal, felicitat i autoestima que donen lloc a l'evasió i manifestació de frustració mitjançant aquest hàbit. Juntament amb aquest factor, durant els últims anys la irrupció de les compres per internet, les xarxes socials i l'arribada de la publicitat personalitzada han sigut factors que han agreujat el problema. Aquestes

tècniques emprades per acostar el producte al consumidor generen necessitats prescindibles, però que enganxen degut a causa de la percepció de millora i satisfacció personal que s'aconseguirà si s'adquireixen els béns.

En aquest context, per possibilitar la supervivència de la nostra espècie al planeta Terra, és fonamental que deixem de cercar la felicitat al consum material i comencem a consumir de forma conscient (Vilaseca, 2011). Per tant, és clau que es presti atenció a aquests comportaments i que mitjançant l'educació s'actui d'arrel, treballant aquests aspectes que desencadenen hàbits irracionals. A l'assignatura "L'Alumnat de secundària: aprenentatge i desenvolupament de la Personalitat" del Màster de Formació del Professorat s'ha aprofundit en aspectes com la importància que té cultivar l'autoestima i en formar a l'alumnat en com consumir la informació disponible a les xarxes socials i internet. En aquest context, és molt important acostar l'alumnat a la realitat, així com proporcionar-los formació que els ajudi a aprendre a consumir la informació d'aquests, evitant generar falses necessitats.

L'educació és una eina social indispensable per combatre aquest problema d'arrel, ja que permet millorar la cultura ambiental i sensibilitzar a la societat (Martín, Casares, i Cáceres, 2021). La transmissió d'uns valors de qualitat i de bones pràctiques és clau per canviar els hàbits nocius amb greus conseqüències per la salut del nostre planeta.

D'acord el que s'estableix a la darrera llei educativa LOMLOE, l'objectiu que es té amb l'educació és facilitar el desenvolupament personal, garantint una formació integral que contribueixi al ple desenvolupament de la personalitat i preparant l'alumnat per exercir els drets humans d'una ciutadania activa i democràtica en la societat actual. Per tant, en aquest context, és molt important que es transmetin valors basats en la sensibilització i el respecte cap al medi ambient, sigui quin sigui el nivell educatiu i el tipus de formació.

Per ensenyar aquests valors, les metodologies tradicionals no són les més indicades, ja que es limiten a educar de forma reproductiva i poc interessant des del punt de vista cognitiu. Per tant, es tracta d'aplicar metodologies que permetin a l'alumnat aprendre de manera activa, fent-los protagonistes del seu

aprenentatge i que aquest sigui el més competent, autònom i crític possible. D'aquesta manera, passem d'un aprenentatge tradicional d'estudi de conceptes teòrics a un més pràctic basat en l'adquisició de competències, aconseguint que l'experiència sigui significativa i profitosa. A aquest estudi, la metodologia activa protagonista és l'Aprenentatge Basat en Projectes (ABP), amb la qual es desenvolupa una idea de negoci sostenible que contribueixi a un model de consum racional i amigable amb el medi ambient. La proposta didàctica que es desplega combina la investigació en matèria de consum responsable i altres activitats que permeten desenvolupar coneixements i habilitats que potencien l'aprenentatge amb aquesta metodologia.

2. Justificació sobre l'elecció del tema i valoració personal

El canvi climàtic, la contaminació, l'escassetat de matèries primeres, els problemes ambientals i molts altres fenòmens relacionats amb aquests, són protagonistes dins la llista de preocupacions d'actualitat de la societat.

No fa falta llegir articles científics per saber a què ens referim amb el concepte de crisi ambiental, ja que l'experimentem al nostre dia a dia. El canvi climàtic s'ha manifestat deixant conseqüències molt notòries durant els darrers anys: pujada de temperatures, desglaç dels pols i increment del nivell de la mar, pèrdua de biodiversitat, deteriorament dels fons marins, fenòmens atmosfèrics anormals (pluges torrencials, sequeres, incendis, inundacions), etc. El que alarma d'aquesta situació és que, a pesar de viure-ho en primera persona, ho deixam passar com si no fos responsabilitat nostra i no tinguéssim res a fer. Com més temps passi sense prendre les mesures necessàries, més empitjorarà la situació.

De la meva experiència laboral a l'empresa que gestiona els residus a Mallorca, m'emporto un missatge molt clar: o canviem els nostres hàbits de consum, o els residus ens acabaran consumint a nosaltres. En matèria de reciclatge i circularitat encara tenim molt recorregut per aprendre i millorar. La falta de conscienciació i formació de la població és un dels principals factors a treballar per tal d'aconseguir combatre els interessos econòmics i polítics que suposen barreres en la lluita contra el problema. D'aquí neix la meva motivació d'estudiar

mitjançant aquest treball com es pot educar mitjançant metodologies actives als centres educatius per millorar els valors de consum de la societat.

Durant les pràctiques del Màster he pogut observar com als nivells d'Educació Secundària i de Batxillerat es porten a terme diverses iniciatives de formació i conscienciació ambiental, però la presència d'aquestes a Formació Professional és pràcticament nul·la. El marc legal del sistema espanyol dona importància a una educació basada en valors sostenibles per la ciutadania, entre els quals es troben l'abordatge de l'emergència climàtica i el paper de la societat per millorar les accions diàries basades en l'empatia i la cura de l'entorn. Per tant, considero que és necessari introduir l'educació en valors ambientals a aquest nivell formatiu de manera transversal a tots els mòduls de totes les famílies professionals, nivells i modalitats.

L'assignatura del màster de Metodologies i Recursos en el Procés d'Ensenyament i Aprenentatge m'ha portat al descobriment de les metodologies actives, un mitjà educatiu que permet assolir l'aprenentatge significatiu a les aules. Aquestes són la millor alternativa en aquest context d'educació ambiental i consum responsable, ja que fan l'alumne protagonista del seu aprenentatge i asseguren motivació i bona predisposició per aprendre. Per aquest motiu he decidit fer les metodologies actives les protagonistes d'aquesta proposta educativa, degut a la seva compatibilitat amb l'educació en valors sostenibles.

3. Objectius del treball

Aquest estudi es basarà a fer una proposta educativa a la qual es treballi l'educació ambiental de manera transversal al mòdul de Projectes del Grau Superior d'Administració i Finances, desenvolupant una idea de negoci sostenible que contribueixi a la reconversió dels models de consum de la societat. Es treballarà la importància de canviar els hàbits de consum front la situació d'emergència actual i com les empreses poden aportar a la causa.

L'objectiu, per tant, és transmetre mitjançant aquest mòdul la necessitat de prendre mesures mitjançant una educació en valors ambientals que contribueixi a millorar els hàbits dels més joves per crear una societat més compromesa i responsable amb el medi ambient.

Aquesta iniciativa anirà de la mà de la metodologia activa d'aprenentatge basat en projectes (ABP) i altres metodologies actives d'ensenyament-aprenentatge apreses al Màster de Formació pel Professorat, les quals afavoreixen l'educació competencial. La finalitat és emprar metodologies motivadores per potenciar l'aprenentatge basat en valors mitjançant el contacte amb la realitat.

Per fer la proposta més interessant i motivar l'alumnat a aprendre, el millor projecte es proposarà com a candidat als premis ICAPE pels projectes empresarials en l'àmbit de l'economia social, organitzats per la Conselleria de Treball, Comerç i Indústria i l'IDI.

En definitiva, amb aquesta proposta didàctica es pretén desenvolupar els següents objectius específics:

- 1) Demostrar la necessitat de portar a terme accions formatives adients i efectives de conscienciació ambiental, ja que la cultura i la formació són la base de la lluita contra el problema.
- 2) Exposar l'efectivitat de la conscienciació transversal a través de l'educació al nivell formatiu de Formació Professional, extrapolable a qualsevol cicle a través dels mòduls relacionats amb projectes empresarials.
- 3) Emprar les metodologies actives basades en el treball col·laboratiu i el pensament crític que motivin a l'alumnat a passar a l'acció, que els impactin de manera significativa i encaminin els seus valors ambientals.

4. Estat de la qüestió

4.1. La crisi ambiental i el paper de la globalització

Durant els anys noranta van sorgir diverses teories conspiradores contra l'escalfament global i la perillositat de les seves conseqüències, les quals neguen i distorsionen el que la ciència estudia i demostra. Aquests complots pretenen evitar totes les mesures i actuacions que s'adopten per revertir la situació amb un transfons ideològic o financer.

Per altra banda, són moltes les conseqüències que estem experimentant i hi ha molts estudis que demostren amb fets empírics que aquest fenomen no només és verídic, sinó que a més és l'ésser humà qui n'és el principal responsable.

L'IPCC (Grup Intergovernamental d'Experts sobre el Canvi Climàtic) és el principal òrgan internacional convocat per les Nacions Unides per controlar i avaluar l'evolució del canvi climàtic. Aquest grup ha portat a terme diversos estudis que van actualitzant els avanços de la situació i posen a disposició de la societat la preocupant realitat que podria suposar el final de la humanitat si no es prenen les mesures apropiades.

A totes les seves publicacions es manté ferma la postura que les emissions de gasos d'efecte hivernacle són origen dels hàbits nocius i contaminants que genera la humanitat, i també que aquests continuen augmentant de manera desmesurada. Tot i que s'han establert restriccions per combatre aquesta situació, aquestes són insuficients. A l'Acord de París del 2015 es va fixar el compromís de mantenir la temperatura global per davall dels 1,5 °C per sobre dels nivells preindustrials per l'any 2100 (Naciones Unidas, s.d.). Si continuem així, és probable que s'arribi a aquest límit entre els anys 2030 i 2052, incomplint amb aquest llindar i posant en perill la subsistència de la humanitat.

Aquesta situació dona motius per pensar: què està passant que continuem incomplint les normes? Estan fallant les sancions establertes? O és més un tema d'educació i de mancança de valors de responsabilitat social?

El fenomen conegut com a globalització contribueix a que es combinin una sèrie de factors que interactuen entre ells i donen lloc a l'empitjorament de la situació. Els mercats interconnectats i les tecnologies de la informació i la comunicació han sigut el motor que ha impulsat l'acceleració de la creació d'un escenari global pels fluxos de capital, béns i serveis (López, 2003). Cada vegada hi ha més interès econòmic i més agents que estan disposats a entrar al joc, fet que accentua els mecanismes de la competència i la competitivitat en un context internacional. D'aquesta manera s'estimula el creixement de la productivitat, que juntament amb els avanços de les TIC i la suavització de les barreres d'entrada, estimulen encara més el creixement dels mercats i del seu potencial.

Per altra banda, l'errònia associació que fa la humanitat entre poder de consum i estatus social empitjora la situació. Aquest fet és una realitat que està present a tots i cada un dels sectors comercials, suposant la sobreexplotació de recursos

i el deteriorament ambiental. Greenpeace (2022) exposa les següents dades per demostrar la gravetat de la situació i justificar la urgent necessitat del canvi:

- A la UE i a Espanya gairebé el 40% dels plàstics que es produeixen són envasos, en la seva majoria d'un sol ús (bosses, ampolles, gots, etc.), dels quals només se'n recicla el 30%. A l'àmbit global, fins a 12 milions de tones de plàstic arriben als oceans, afectant ja a més de 1.300 espècies marines.
- La ramaderia és causant de l'emissió del 14% de gasos d'efecte hivernacle. El model de ramaderia industrial es tradueix en talar boscs per produir pinsos i llocs de pastura. Si seguim amb els hàbits actuals, el consum mundial de carn s'incrementarà en més d'un 75% per l'any 2050.
- La indústria alimentària suposa la desforestació de boscs que són els pulmons del nostre planeta per obtenir productes com l'oli de palma, la soja, etc. El model d'agricultura industrial basat en l'ús de pesticides nocius i abusi fa que es contamina l'aigua i que es destrueixi el medi.
- El consum de peix s'està incrementant a un ritme superior al que s'incrementa la taxa de població mundial. L'estoc pesquer està disminuint de forma preocupant per l'explotació excessiva dels oceans, suposant la destrucció de l'ecosistema marí.
- La indústria tecnològica es caracteritza per un model d'obsolescència programada, promovent el consum de substitució en lloc de reutilització, ja que surt més car reparar que comprar-ne un nou. Així es contribueix a l'esgotament de recursos naturals i a la generació de residus perillosos.
- La moda ràpida d'un sol ús contribueix al problema d'escassetat de matèries primeres i residus generats. Cada any es fabriquen 100 mil milions de peces de roba; de mitja, cada persona compra un 60% d'articles de vestir més que fa quinze anys, els quals es conserven la meitat de temps. La indústria de la moda és la segona al rànquing de consum d'aigua i contamina el 20% d'aigua potable de tot el món. A més, el sector també és responsable del 10% de les emissions de CO₂ que es llancen a l'atmosfera (Parlament Europeu, 2020).

Front aquestes alarmants dades podem concloure que és necessari actuar abans que la situació sigui del tot irreversible. A partir d'aquí entra en joc l'educació, la qual pren un paper clau per fomentar l'aprenentatge de bones

pràctiques que vetllin pel respecte ambiental, abastint la societat d'eines i coneixements necessaris per adoptar mesures front aquest problema.

4.2. Educació ambiental

L'educació permetrà aconseguir una ciutadania conscient, que es preocupi pel medi ambient i pels seus problemes, que posseeixi els coneixements, actituds, aptituds, motivacions i desitjos necessaris per treballar individual i col·lectivament la solució als problemes actuals i prevenir-ne els nous (Nubia-Aarias, 2016).

L'educació és l'eix del desenvolupament de l'ésser humà, el motor que impulsa el creixement i l'avanç mitjançant la dotació de valors que permeten a la societat adquirir recursos i destreses per fer front al canvi constant que ens envolta. En definitiva, l'educació és un procés ampli i complex que orienta la societat amb relació a les seves accions dins la comunitat on evoluciona (Nubia-Aarias, 2016).

L'educació ambiental (a partir d'ara EA), és molt important, ja que impacta de manera significativa a tota la societat present i futura, essent un factor estratègic que determina la viabilitat de la subsistència humana. D'acord amb Sánchez (2018), l'objectiu perseguit amb l'educació ambiental, va més enllà de proporcionar un bagatge teòric, sinó que ha de cercar impactar els membres de la societat de la següent manera:

- **Conscienciar:** proporcionar les eines adequades, aconseguint sensibilitzar sobre el medi ambient i la situació d'emergència contra la qual hem de lluitar.
- **Crear coneixement:** ajudar a comprendre el medi ambient, els processos, els problemes actuals amb les seves causes i conseqüències per conscienciar sobre la necessitat de col·laborar i d'entendre el paper que té la humanitat a aquest procés.
- **Fomentar actituds:** potenciar l'aprenentatge de valors socials i fomentar l'interès pel medi ambient, impulsant la participació en accions de protecció.
- **Fomentar aptituds:** proporcionar a la societat els recursos i les eines que els permetin prendre mesures contra els problemes ambientals per ells mateixos.
- **Capacitat autocrítica i avaluadora:** dotar d'iniciativa i capacitat a les persones per avaluar els programes ambientals i fer propostes de millora.

- **Activar la participació:** fomentar el desig de participar activament en la protecció del medi ambient.

Un altre aspecte a considerar és que, per tal d'assegurar l'efectivitat de la gestió ambiental, és necessari que aquesta vingui acompanyada de legislació, polítiques i mesures de control establertes pels governs que imposin certa autoritat. Per tant, dins aquestes mesures s'ha de contemplar l'educació com línia estratègica que permetrà la transició cap a la sostenibilitat.

Tot i que en l'actualitat es porta a terme tant gestió governamental com educació en matèria ambiental, ja hem arribat a un punt al qual la situació d'emergència és extrema. Aquesta ve d'un bagatge de molts d'anys als quals l'educació ha estat enfocada en el desenvolupament econòmic i la cultura ambiental ha estat apartada a un segon pla.

Aquesta perspectiva ha canviat. Des de finals dels anys setanta es va produir un gir al corrent educatiu que porta a reinventar i renovar el context històric mitjançant noves polítiques. L'educació ambiental ha anat evolucionant fins a arribar al concepte actual, al qual s'estableix com el respecte cap a l'entorn basat en valors ètics, morals i espirituals que han donat pas a una nova concepció de ciutadans conscients, reflexius, participatius i respectuosos amb el medi.

D'acord amb l'Oficina Internacional d'Educación de la UNESCO (2003), aquest corrent educatiu s'ha de veure com un enfocament d'aprenentatge permanent que pot millorar la capacitat de la gent per a abordar els problemes relacionats amb el medi ambient, permetent conscienciar i entendre millor la seva complexitat. L'educació ambiental prepara a la societat per la vida activa mitjançant les conductes ètiques coherents amb el desenvolupament sostenible.

Adoptar actuacions que respectin i prenguin cura del medi ambient és beneficiós per a tots. A pesar que a curt termini sembli un sacrifici econòmic i no s'apreciïn resultats tangibles immediats, realment suposa millores decisives.

Per tant, els motius que justifiquen la importància de l'educació ambiental són més que evidents i suficients, però s'ha de revisar què es pot fer per potenciar el seu impacte. El repte és fer que l'educació sigui més eficaç enfront de la consecució dels objectius de millora ambientals i la sensibilització de la societat.

Segons l'Oficina Internacional d'Educació de la UNESCO (2003), s'han de revisar els següents aspectes per aconseguir-ho:

1. Reajustar les metes, principis, objectius, continguts, mètodes i estratègies.
2. Impulsar les recerques sobre la motivació, reflexió i innovació.
3. Cercar noves estratègies i maneres de fer-ho.
4. Reconsiderar qui són els vertaders protagonistes, o més ben dit, el punt estratègic dins la societat enfront del canvi.

Alineat amb aquests canvis, l'Agenda 2030 d'Educació de la UNESCO té com a objectiu aconseguir emprendre aquest canvi de direcció de l'educació ambiental atacant als àmbits d'actuació prioritaris exposats al següent gràfic:

Figura 1: Àmbits d'acció prioritaris dins l'Educació Ambiental

A aquest estudi ens centrarem en com, mitjançant la transformació de l'educació i del procés d'ensenyament-aprenentatge podem aconseguir mobilitzar la societat, fomentar la seva inquietud i enfortir les capacitats tant de l'alumnat com del professorat en matèria ambiental.

4.3. Producció i consum responsable

Hi ha moltes línies d'actuació que es treballen des de l'educació ambiental, unes molt ambicioses i altres més senzilles, però totes contribueixen a la mateixa causa. A pesar que immediatament no es percebi, tota aportació individual té el seu impacte i si tots ens impliquem en aquesta causa comú, finalment, es produeix una millora agregada que contribueix al desenvolupament sostenible.

Dintre dels 17 ODS (Objectius de Desenvolupament Sostenible¹) establerts a l'Agenda 2030, és destacable que almanco 7 estan estretament relacionats amb

¹ A l'annex 1 s'inclouen major detall sobre la resta dels 17 ODS.

l'actuació contra la crisi ambiental. A aquesta investigació ens centrarem a desenvolupar l'objectiu 12 relacionat amb la producció i el consum responsable.

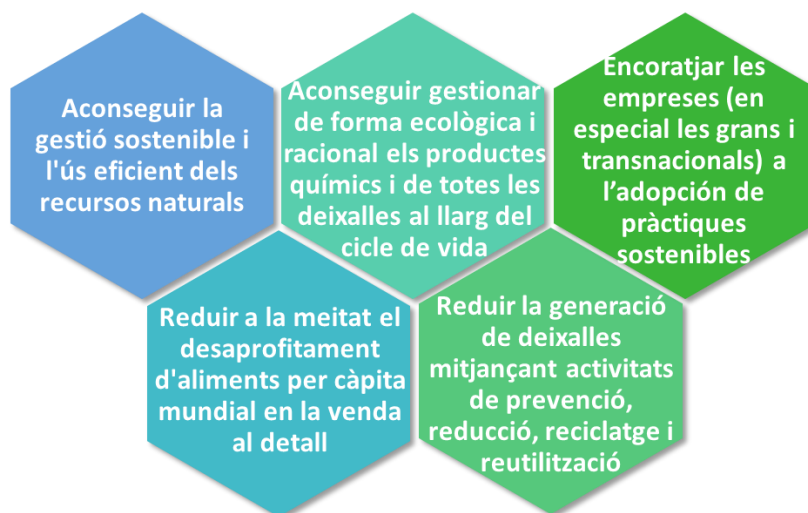
El consum i la producció són forces impulsores de l'economia mundial que depenen de l'ús del medi ambient natural i dels recursos. Per això és molt important controlar i establir unes normes que facin d'aquest un hàbit sostenible que permeti mitigar els efectes nocius que impacten al planeta.

Per materialitzar aquest canvi als hàbits de consum individuals, és necessari que s'eduqui a la societat amb uns valors que fomentin els següents criteris enfront les decisions de compra que prenem al nostre dia a dia:

1. **Canvi als criteris de compra:** fins ara, el preu o la qualitat han estat els protagonistes en la decisió de compra, però a poc a poc estan guanyant terreny altres dimensions com la reputació de la marca associada a la responsabilitat social corporativa (sostenibilitat i ètica ambiental).
2. **Valoració i reflexió davant la decisió de compra:** és necessari meditar i distingir sobre les necessitats reals o capritxos, així com evitar el consum impulsiu per optar per un model de consum conscient i controlat.
3. **Evadir la "fast fashion":** aquest tipus de moda basada en l'oferta massiva i preus baixos porta darrere un procés ambientalment nociu i unes condicions laborals precàries que van en contra de la sostenibilitat, per tant s'ha d'evitar consumir producció creada d'acord amb aquest model.
4. **Combatre la incitació publicitària:** contrarestar els efectes del màrqueting que generen necessitats de consum inexistents.
5. **Economia circular i model de reutilització i reciclatge:** abans de tirar o de comprar nous productes intentar trobar sortida o una segona vida a cada bé, així com procurar recórrer al mercat de segona mà per intentar allargar la vida útil de cada bé i optimitzar els recursos i la matèria primera.

De manera resumida, hem d'adoptar el lema "més amb manco" i l'educació és la millor forma d'expandir aquest missatge. En aquest sentit, les metes de l'Agenda 2030 cap al consum responsable permeten concretar la seva importància i orientar el tractament d'aquests temes a l'aula per tal de conscienciar l'alumnat:

Figura 2: Eixos de l'objectiu 12 de consum responsable

Font: elaboració pròpia

En definitiva, si aconseguim que l'alumnat aprengui a emprar criteris de decisió de consum responsables estarem contribuint a la transmissió de valors que aportin al desenvolupament sostenible.

4.4. Marc Legal

El marc legal educatiu espanyol es caracteritza per haver passat per diversos canvis durant els darrers anys. A pesar d'això, ja durant les tres darreres reformes es mantenen directrius educatives alineades, les quals estableixen com a objectiu oferir un aprenentatge transversal, dinàmic i integral. La metodologia competencial s'està instaurant com a protagonista, ja que permet arribar al ple desenvolupament personal, social i professional, així com permet adquirir la capacitat d'adaptació a la realitat i al canvi constant. L'educació en valors s'ha convertit en l'aposta segura front la consecució d'un aprenentatge significatiu que permeti el desenvolupament personal exitós a la societat.

Segons l'establert per Ayerbe (2021), ja des del 1990 quan entrà en vigor la LOGSE es comencen a introduir els continguts ambientalistes i ecologistes, els quals comencen a adquirir pes dintre dels currículums de l'educació obligatòria a les matèries relacionades amb el Coneixement del Medi i Ciències Socials, però sense poder considerar-se educació ambiental.

Els següents canvis i reformes produïts amb la LOE (2006) i la LOMQE (2013) han matisat conceptualment en matèria d'EA per tal d'assegurar que l'alumnat

desenvolupi coneixements i la interacció amb la realitat en aquesta matèria. Cal destacar que amb la LOE s'incorporà al sistema educatiu l'educació ambiental transversal dins del currículum. Aquest fet suposà un enfocament interdisciplinari sobre l'EA que porta a treballar l'àmbit ambiental al desenvolupament de diferents àrees de coneixement (Navas, 2014).

Amb el darrer canvi produït l'any 2020 amb la nova reforma, la LOMLOE, s'introdueix el desenvolupament sostenible com un dels cinc enfocaments clau² al preàmbul de la llei (vegeu **l'annex 2.1**).

Aquest fa menció específica a l'atenció del desenvolupament sostenible mitjançant l'educació ambiental, el qual és un reflex de la importància que s'ha de donar a aquest tema actual. La recent preocupació i a la urgència d'actuar en conseqüència per combatre aquesta situació fan que s'insereixi mitjançant l'educació la conscienciació i que es fomenti l'actuació en conseqüència.

Entrant en detall al que s'especifica a nivell Formació Professional, tant a la LOMQE com a la LOMLOE es fa menció de l'aprenentatge ambiental. Segons (Braun i de Souza, 2020), els nivells educatius superiors són un punt estratègic pel seu paper a la innovació i la capacitat de difusió de coneixement que serveixen com agent de canvi dins la societat. La LOMQE fa referència com a resultats d'aprenentatge a adquirir mitjançant la formació (vegeu a **l'annex 2.2**), mentre que a la LOMLOE s'especifica la importància que té dotar l'alumnat amb competències en matèria de desenvolupament sostenible i prevenció de riscos mediambientals (vegeu a **l'annex 2.3**). Els alumnes han d'adquirir mitjançant l'educació la capacitat d'actuar amb aquests valors al seu dia a dia sense haver de pensar-ho, de manera innata.

A la nova llei específica per l'ordenació i la integració de la Formació Professional del 31 de març del 2022 es fan diverses mencions relacionades en matèria ambiental (vegeu paràgrafs a **l'annex 2.4**). La més interessant és la que es fa al preàmbul, la qual es destaca que la Formació Professional és una aliada primordial de la transició ecològica i la lluita contra el canvi climàtic més enllà de

² Els 5 enfocaments clau que s'estableixen a la LOMLOE són: drets de la infància, igualtat de gènere, personalització de l'aprenentatge, desenvolupament sostenible i competència digital.

l'educació dins l'aula. Es destaca com, mitjançant aquesta, s'aprofiten les oportunitats dels camps professionals relacionats amb la mitigació d'emissions (per exemple, formació en rehabilitació energètica d'edificis), d'adaptació d'impactes ambientals (per exemple, jardineria amb un baix consum d'aigua) i la promoció de cultura sostenible (per exemple, emprenedoria sostenible). Es tracta d'aprofitar les diferents sortides professionals per les quals preparen les diferents famílies professionals i titulacions per millorar les actuacions i l'impacte en matèria de consum responsable i medi ambient.

Per altra banda, entre els principis generals i els objectius es destaca la importància de mantenir una actualització permanent que permeti estar al dia pel que fa a tots els canvis i necessitats en matèria ecològica i sostenibilitat ambiental, permetent actuar de manera àgil i proactiva gràcies a la formació rebuda a aquest nivell educatiu.

Finalment, la llei fa referència a l'educació ambiental als nivells d'FP de Grau Mitjà i Grau Superior. A aquests es dona molt de pes a l'educació basada en competències transversals per aprofundir en el desenvolupament sostenible. Això es tradueix en el fet que s'ha d'aprofitar la cabuda i la compatibilitat dins de qualsevol mòdul o unitat didàctica d'introduir i formar transversalment en matèria d'educació en valors de consum responsable, sostenibilitat, medi ambient, etc.

Per configurar la proposta didàctica d'aquest treball es tindran en compte totes aquestes mencions i requisits revisats a aquest apartat per tal de permetre aconseguir l'assoliment de tots aquests objectius i principis en matèria ambiental.

4.5. Aprendre a consumir mitjançant l'educació: pautes i principis

Un cop hem definit el consum responsable com un dels eixos estratègics del desenvolupament sostenible, és important establir unes directrius de com s'ha de portar a terme l'educació del consum a les aules. Segons Castillejo et. al. (2011), la millor manera d'aprendre a consumir responsablement és aplicant les següents pautes bàsiques i principis d'acció:

1) Educació pel consum amb valors:

Aquesta és necessària per aconseguir responsabilitzar a la societat sobre els seus hàbits de consum. Es basa en diferents etapes que s'han de donar perquè

aquesta sigui completa: s'ha de conèixer, estimar, triar i realitzar els valors, construir i emprar l'experiència per saber què és consumir i quines són les conseqüències de fer-ho. Mitjançant aquesta educació aconseguirem formar en matèria i proporcionarem les eines necessàries per poder prendre decisions responsables, amb criteri propi i de manera racional.

S'ha d'ensenyar a la societat a ser exigent i crítica a l'hora de consumir. Al moment de prendre decisions, no ens hem de conformar amb una bona relació qualitat-preu, sinó que hem de ser conscients de les implicacions que té l'adquisició d'aquell producte en aquell moment (producció sostenible, l'impacte ambiental del seu transport, etc.).

2) Educació pel consum com una educació integral:

La maduresa i les diferents etapes d'evolució dels joves per les que passen determinen el seu paper com a consumidors. Hi ha una sèrie d'agents propers a ells que els influeixen: família, amics, mitjans de comunicació, xarxes socials, etc. Com que durant aquest període es construeix la pròpia identitat, és important treballar la dimensió personal i les influències de l'entorn per evitar un impacte negatiu als hàbits de consum. A més, s'han de posar a la seva disposició les eines que els permetran gestionar les seves emocions i sentiments per evitar la confusió que porta a associar el consum amb l'autorealització i èxit personal.

Per tant, educar amb valors que reforcin l'autoestima ha de ser una prioritat per combatre els hàbits de consum insostenibles, treballant des de les aules:

- Reforç de l'autoconcepte i la seguretat de l'alumnat
- Proporcionar els recursos necessaris que permetin prendre mesures front influències externes (xarxes socials, màrqueting, etc.)
- Racionalitzar la conducta amb un comportament autònom, crític i responsable

3) Educació pel consum per la presa de decisions responsables:

Per altra banda, és molt important treballar des de l'educació la impulsivitat i l'autocontrol com a eines de resistència i superació de la frustració enfront dels límits al consum. Els protagonistes a la presa de decisions responsables són els valors de consciència i responsabilitat. En aquest sentit, és important acostar l'alumnat a la realitat, ensenyar-los a qüestionar i debatre sobre tot allò que incita

a caure en el consum compulsiu i que aprenguin a ser conseqüents dels seus actes i de les seves decisions. S'ha d'ensenyar a tenir el control, a saber detectar quan s'està a punt de caure a la trampa quan consumeix informació de les xarxes socials i a prendre decisions de consum conscients en tot moment.

4) Educació pel consum vinculada a la consciència econòmica:

Quan un individu s'incorpora per primera vegada al mercat laboral adquireix sensibilitat del que costa generar ingressos. Moltes vegades, a certs nivells educatius, encara no es té aquesta percepció econòmica, per tant, pot ser un aspecte que desencadeni pràctiques irracionals de consum. Per això és important que mitjançant l'educació en valors es transmeti l'esforç que suposa guanyar doblers per poder afrontar les despeses familiars i assegurar qualitat de vida. En aquest sentit, pot ser molt interessant treballar a les aules l'administració dels ingressos procedents d'un sou i gestionar totes les despeses mensuals que habitualment té una família. D'aquesta manera els alumnes prenen consciència la magnitud de despeses, el que costa guanyar i racionar els ingressos i com trobar l'equilibri entre obligacions, oci i estalvi.

4.6. Etapes d'ensenyament ambiental a l'aula

D'acord amb (Molina, 2019), a l'hora d'ensenyar educació ambiental a les aules, és molt important seguir una cadena d'etapes que, un cop s'ha superat cada una d'elles és quan l'alumnat està capacitat i preparat per afrontar la següent.

Figura 3: Etapes de l'educació ambiental a l'aula

Font: elaboració pròpia

A la proposta didàctica posteriorment desenvolupada es seqüencien les activitats dins cada una de les etapes d'aquesta cadena. D'aquesta manera es construeix un aprenentatge sòlid amb uns bons fonaments que, a poc a poc, permet anar aprofundint i indagant a ordres superiors fins a arribar a la capacitat d'actuació conscient i responsable.

4.7. Metodologies en matèria de consum responsable

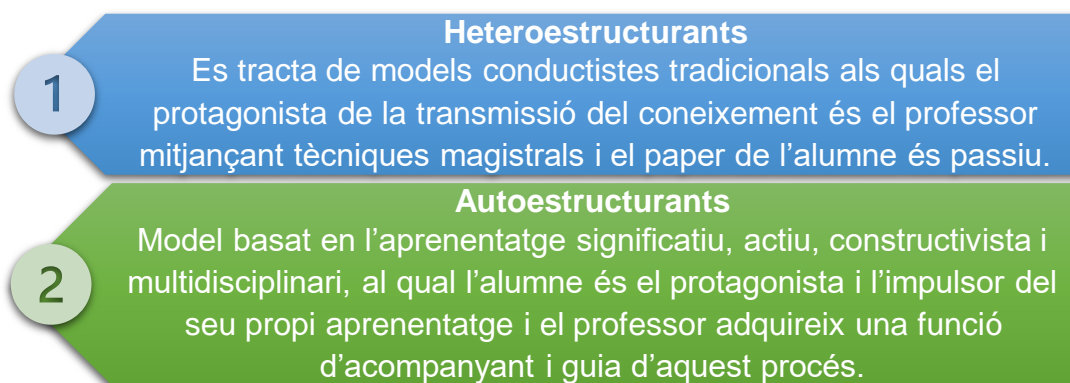
Entrant al context de com ensenyar el consum responsable a les aules, trobem que a Formació Professional, a causa de la rigidesa de continguts i temps per seqüenciar les activitats, l'ensenyament multidisciplinari es complica.

Front aquesta situació, una alternativa interessant és la d'apostar per l'educació transversal en matèria de consum responsable. Aquesta transmet, a través dels diferents mòduls que té la formació professional, valors de sostenibilitat i responsabilitat ambiental. Per aconseguir que aquesta modalitat funcioni, hi ha d'haver col·laboració i participació entre les diferents àrees, així com també l'adopció per part de tota la comunitat educativa de l'enfocament multidisciplinari.

Per altra banda, és important indagar i trobar les metodologies que permetran obtenir els objectius educatius establerts amb l'educació en valors del consum responsable. En aquest cas, la valoració de la compatibilitat de les competències treballades amb la metodologia han d'estar en línia amb la finalitat de cada una de les dimensions que es vulgui treballar. El model pedagògic ha de proporcionar una educació integral mitjançant un procés d'ensenyament-aprenentatge que permeti, no només adquirir coneixements en la matèria, sinó que també créixer en valors de qualitat. En aquest context, no hi ha una única metodologia òptima sinó que ha de ser un conjunt variat d'aquestes que es complementin i permetin aconseguir assolir l'aprenentatge complet, multidisciplinari, significatiu i inclusiu.

D'acord amb De Zubiría (2007, citat a Avendeño, 2013) podem identificar dues grans categories de models pedagògics:

Figura 4: Tipus de Models Pedagògics

Font: elaboració pròpia

Al context d'educació ambiental, la millor metodologia és la que combina de forma equilibrada la necessitat d'adquisició i assimilació de coneixement amb la seva aplicació pràctica. L'alumne ha de ser el protagonista, ja que dona sentit al seu aprenentatge a partir de les diferents experiències i les habilitats adquirides a la llarga del procés. Per tant, donats els objectius que es té amb l'educació pel consum responsable i els valors que es pretenen transmetre, l'aprenentatge ha de ser **autoestructurant** basat en **metodologies actives**.

A la tesi doctoral d'Ayerbe (2021), s'estableixen algunes **activitats autoestructurants** basades en metodologies actives per l'educació ambiental:

- **Grups de discussió i debats:** mitjançant la paraula, els alumnes transmeten els seus coneixements, les seves experiències, els seus valors i la seva opinió. El fet de rebatre's els uns als altres fa que, a partir de les discussions ordenades, neixi la reflexió i la reconstrucció d'idees que també porta a la maduresa, la capacitat d'interrelació i, sobre tot, a l'aprenentatge. El rol del docent és de guia, només fa de moderador reconduint la discussió si fa falta.
- **Interpretació ambiental guiada:** aquesta es tracta de traduir a un llenguatge col·loquial i proper a l'alumnat els coneixements científics. Es basa en emprar l'observació per descobrir i intercanviar idees/opinions amb l'objectiu de comprendre i explicar millor la realitat i l'entorn. El rol del docent és plantejar les hipòtesis a partir de les quals ha de sorgir l'observació.
- **Aprenentatge basat en jocs/simulacions:** es representa una situació real relacionada amb el tema a tractar a través d'un joc que permeti a l'alumnat posar-se en situació i adquirir rols associats a aquesta. Així l'alumnat aprèn nous conceptes de manera interdisciplinària, amb motivació i millorant l'aptitud col·laborativa.
- **Projecte d'acció operativa a través de l'aprenentatge-servei:** aquesta metodologia es basa en identificar a l'entorn de l'alumnat una necessitat a la qual és possible donar solució amb els seus mitjans i coneixements.
- **Investigació-acció amb l'aprenentatge basat en problemes:** consisteix a identificar problemes concrets reals que sorgeixen de la investigació de les causes i conseqüències derivades d'aquests per poder resoldre'ls amb accions. Per això és necessari que hi hagi estudi, reflexió i resolució de

problemes concrets per tal d'arribar a la resposta genèrica. Es sol treballar de manera col·laborativa en grups reduïts, compartint el desenvolupament de noves habilitats, observant i reflexionant fins a madurar en termes de valors.

- **Aprentatge basat en projectes:** aquesta metodologia consisteix en planificar, crear i avaluar un projecte que respongui a unes necessitats i uns objectius establerts en una determinada situació. Per portar-lo a terme, els estudiants han de disposar de certs coneixements que permetrà resoldre la hipòtesi. El docent té el rol de plantejar la qüestió inicial i de guia de l'alumnat.

Totes aquestes metodologies actives (i moltes altres més) són òptimes a aquest context. Per triar entre totes elles, hem de tenir en compte la qüestió que es vol abordar, la finalitat que es persegueix amb l'activitat, els mitjans disponibles, les característiques/circumstàncies del grup-classe, els mitjans i material disponibles, etc. La valoració i l'elecció l'haurà de fer el docent, ja que és qui té el coneixement suficient per triar. S'haurà de construir una metodologia flexible, versàtil i adaptable, ja que la rigidesa no és compatible amb aquesta modalitat d'ensenyament.

El docent facilita l'aprenentatge dels alumnes, però alhora s'enriqueix de tot el coneixement generat durant el seu desenvolupament gràcies a la investigació i l'expansió de coneixement que suposa.

Son nombroses les experiències bibliogràfiques revisades que desenvolupen l'aprenentatge basat en projectes en matèria d'educació ambiental. A tots s'assenyala la idoneïtat d'aquesta metodologia aplicada al camp d'educació ambiental i l'èxit de la seva aplicació en l'assoliment d'objectius i aprenentatge de tota la comunitat educativa (Ayerbe, 2021; Gutiérrez i Pirrami, 2011; Torres et al., 2013; Al-Balushi i Al-Aamri, 2014; Ayerbe i Perales, 2020). Per això, aquesta és la protagonista seleccionada per desplegar la proposta didàctica d'educació en valors de consum responsable a aquest estudi.

4.8. La metodologia activa d'aprenentatge basat en projectes

L'Aprenentatge Basat en Projectes (ABP) és un model d'aprenentatge en el qual els estudiants planegen, implementen i avaluen projectes que tenen aplicació en

el món real més enllà de l'aula (Blank, 1997; Dickinson et al., 1998; Harwell, 1997, com es cita a IdDocente, 2017).

Aquest model es basa en aplicar tècniques constructivistes enfocades a la composició de l'aprenentatge a partir de noves idees o conceptes a partir de coneixements previs que es maduren i evolucionen durant el projecte. L'alumne es el propi protagonista del seu aprenentatge, ja que marca el seu camí de descobriment individual i autònom dins les diferents dimensions personals (la seva forma de treballar, preferències, metodologia, organització, etc.).

Els alumnes assumeixen un paper d'investigadors, es converteixen en agents generadors de coneixement, per tant, han de raonar i actuar segons una planificació i han de col·laborar amb els companys per desenvolupar un producte final. Per altra banda, el docent estableix les condicions i els objectius per tal que els alumnes treballin per aconseguir-ho. El paper del docent és merament facilitador i de guia, per tant, qui genera el coneixement és l'alumnat.

Aquesta metodologia integra el coneixement que l'alumnat ha adquirit a la llarga de diferents matèries durant tota la seva educació i permet combinar-les per extreure un producte final. Per aquest motiu és una metodologia facilita la recapitulació de l'aprenentatge de les diferents àrees de coneixement i permet identificar les relacions entre totes elles.

Mitjançant l'ABP es treballen no només coneixements, sinó que també les habilitats interpersonals, comunicacionals i organitzacionals (Barros et al., 2014).

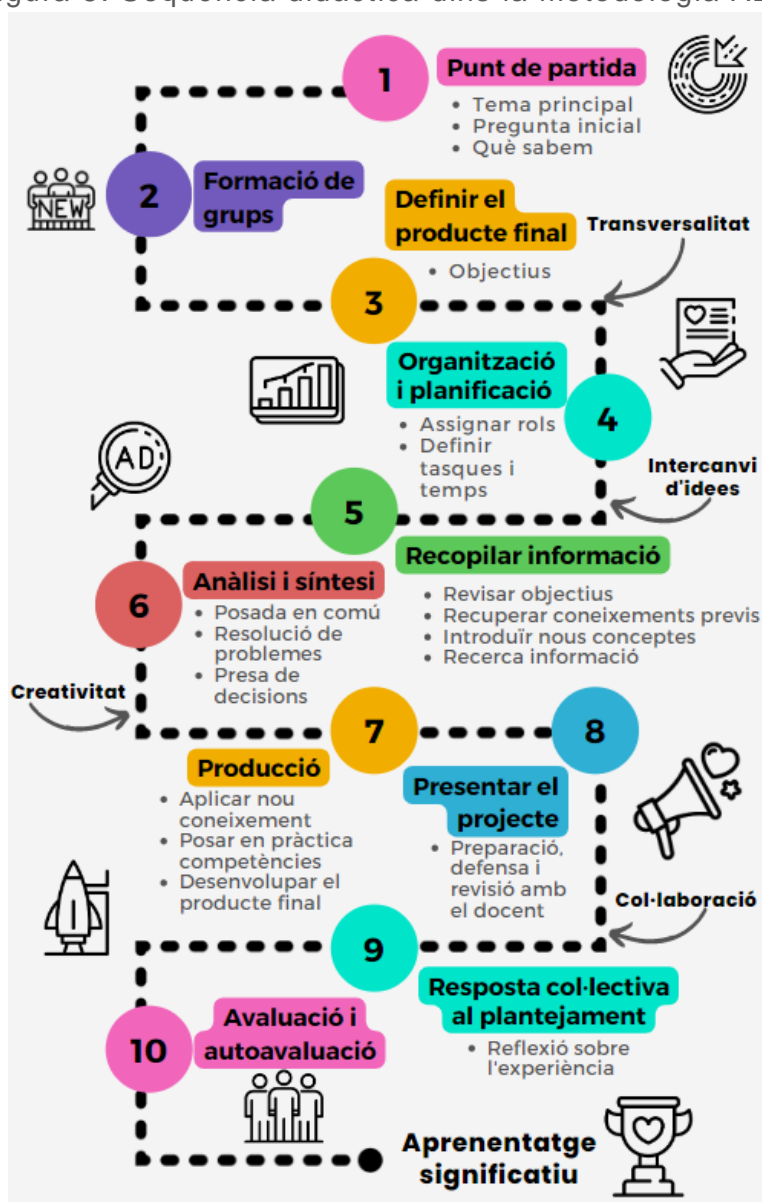
Els principals beneficis d'aquesta metodologia són:

- Desenvolupament d'habilitats i competències com la col·laboració, planificació, comunicació, pensament crític, presa de decisions, gestió del temps, responsabilitat individual i col·lectiva, etc.
- Introdueix la innovació educativa a l'aula, ja que, no només l'ABP de per sí ho és, sinó que també inclou l'ús de les TIC com eina protagonista als projectes i dota l'alumnat d'habilitats demandades al món empresarial.
- Incrementa la motivació enfront l'aprenentatge, l'alumnat presenta més atenció i millor predisposició front la feina.
- Serveix de pont entre l'aprenentatge a l'aula i la realitat.

- Els estudiants “aprenen a aprendre”, potenciant l’ús de capacitats mentals d’ordre superior a la Taxonomia de Bloom en lloc d’estancar-se en memoritzar i adquirir coneixement sense aplicació ni context.
- Explota l’aprenentatge col·laboratiu front la construcció del coneixement, compartint idees, fusionant-les i conformant-ne de noves gràcies a l’exposició, la negociació i la conclusió.
- Millora de les relacions socials, els valors de la cooperació i el respecte.
- Permet aprendre a afrontar i ser resolutiu front problemes de la vida real.
- Incrementa la seguretat i la confiança, així com també millora l’autoestima.
- És una metodologia inclusiva a la qual tots els alumnes tenen cabuda, permetent que trobin el seu lloc a través de la individualització de l’aprenentatge.

Per altra banda, per aconseguir que aquesta metodologia funcioni és molt important que estigui ben dissenyada i planificada, que permeti donar a l’alumnat unes instruccions clares i concises, evitant que es perdin pel camí i que no arribin a assolir els objectius establerts. Per això, és molt important tenir clares i passar per cada una de les etapes que es presenten a la figura 5:

Figura 5: Seqüència didàctica dins la metodologia ABP

Font: traducció de (Hernando, 2015, p.91)

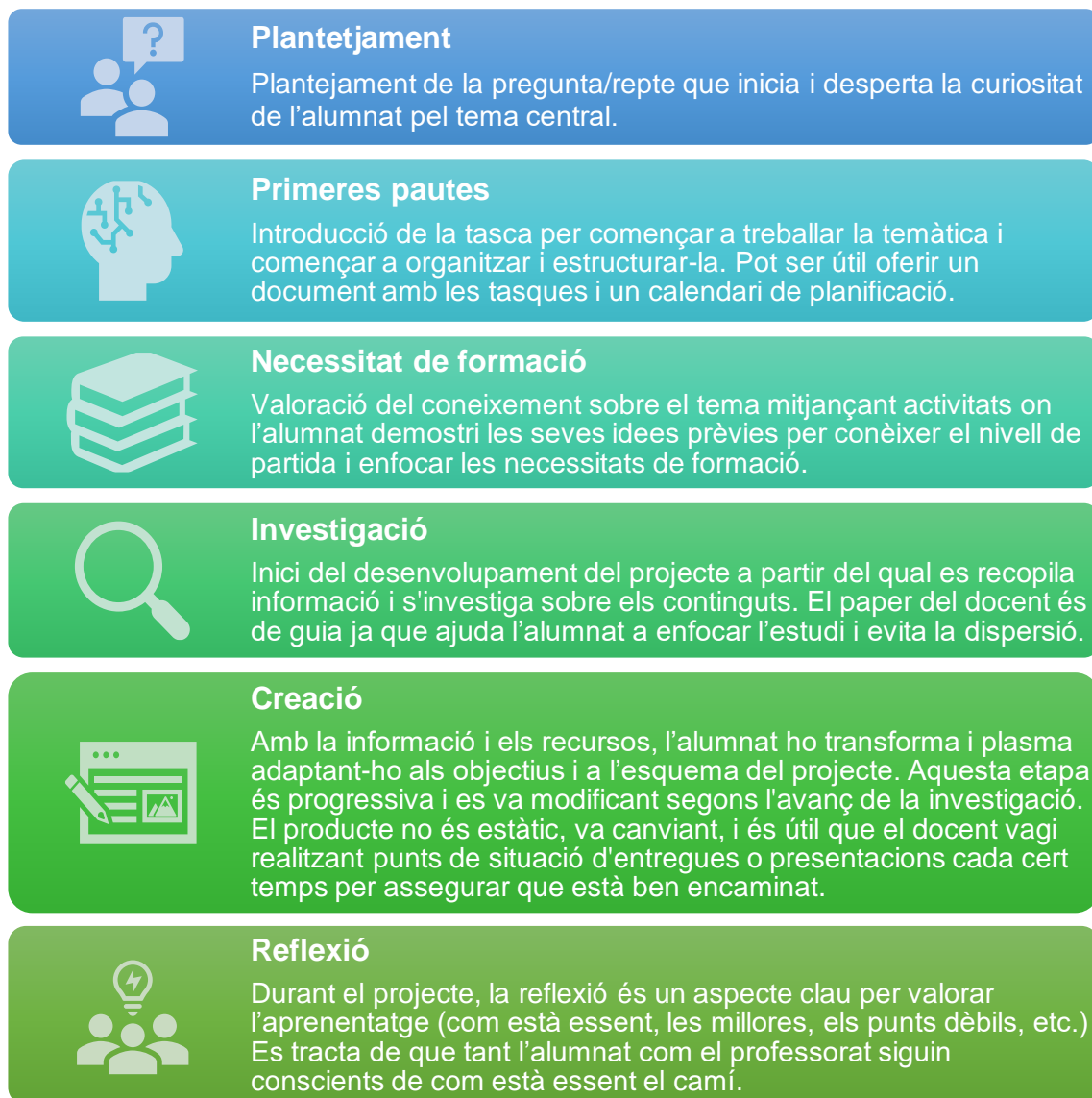
Basat en l'estudi fet per Ayerbe (2021), a continuació s'exposa el que es pretén incloure a cada una de les etapes de l'ABP:

- **Punt de partida i desenvolupament previ:** s'ha de treballar la idea que encaminarà el projecte i que constituirà l'eix central, tenint en compte l'objectiu final que es pretén aconseguir i deixant-lo clar des del principi. Habitualment són temes d'actualitat propers a l'alumnat, per tant, hi ha d'haver una passa prèvia per part del docent d'estudi de la temàtica, de decidir sobre l'abast del projecte (tenint en compte factors com el temps, els coneixements de l'alumnat sobre el tema, el seu nivell d'autonomia als

treballs d'investigació, etc.) i seleccionar els objectius i resultats d'aprenentatge que s'hagin d'assolir (considerant la directriu del currículum).

- **Implementació:** aquesta etapa marca l'inici del projecte i està composta per les següents subetapes:

Figura 6: Subetapes d'Implementació de l'ABP

Font: elaboració pròpia

- **Presentació del producte final i avaluació/reflexió:** aquesta és la darrera part del procés, la qual comença amb la presentació dels resultats del producte obtingut per l'alumnat. Amb aquesta entrega final s'ha de demostrar el compliment dels objectius d'aprenentatge fixats a l'inici del projecte, evidenciant i materialitzant-ho. Es sol fer una presentació oral amb un recurs

de suport per marcar el fil conductor. D'aquesta manera, es treballa la comunicació, l'exposició oral i la capacitat de síntesi. L'avaluació de la feina té tres parts: la que fa el docent (heteroavaluació), la que fa l'alumne d'ell mateix (autoavaluació) i la que es fa entre companys (coavaluació). És important mencionar que l'avaluació no només ha de servir per verificar el compliment dels requisits i els resultats d'aprenentatge establerts, sinó que també ha de ser un indicador durant tot l'ABP que permeti anar adaptant el procés a les necessitats i circumstàncies de l'alumnat.

Com que la finalitat és l'aprenentatge significatiu, tant de la matèria en qüestió com de valors i aptituds, hi ha d'haver unes instruccions clares. Per tant, l'ordre i la seqüenciació de tots els apartats del projecte és clau per tal d'arribar a aconseguir tots els objectius establerts.

4.9. Compatibilitat de l'ABP i l'educació pel consum responsable

L'educació ambiental és un camp d'estudi interdisciplinari que està present a tots els àmbits del nostre dia a dia i que s'ha convertit en una de les principals preocupacions socials d'actualitat. Per aquest motiu, és una temàtica molt important a treballar a les aules, ja que té molt potencial de desenvolupament transversal aprofitant i explotant les sinergies ambientals entre matèries.

Adicionalment, en matèria de consum responsable es cerca no només educar conceptualment l'alumnat, sinó que també conscienciar a partir de la informació i la cultura. La transmissió de valors i l'aprenentatge competencial permeten formar una societat moralment preparada per lluitar contra la problemàtica, dotada d'eines i recursos per fer-ho.

Com a metodologia activa, l'ABP porta associat l'aprenentatge competencial i constructiu que fa que l'alumne sigui el protagonista. D'aquesta manera, l'aprenentatge de cada alumne no només és diferent, únic i personalitzat, sinó que també està orientat dintre de la matèria cap als aspectes que més li interessin i l'inquieten. Gràcies a això, cada alumne explota el seu potencial i conforma un camí individualitzat que dona cabuda a tots els aprenentatges, conformant així un model inclusiu que aprofita la diversitat a l'aula.

En definitiva, el mòdul de Projectes del Grau Superior d'Administració i Finances és una oportunitat per posar en comú tots els coneixements adquirits a la llarga de tota la formació. Per això afegir la dimensió de consum responsable i educació ambiental proporciona un valor afegit a l'educació de l'alumnat. Aquesta transversalitat curricular encaixa amb la metodologia ABP, ja que facilita l'aprenentatge constructiu i significatiu. Per això aquesta ha estat seleccionada com a metodologia protagonista de la proposta didàctica desenvolupada.

5. Desenvolupament de la proposta

5.1. Introducció

Amb aquesta proposta didàctica, la qual podria aplicar a qualsevol Grau Superior relacionat amb la família professional d'empresa, m'agradaria demostrar com mitjançant l'educació en valors i emprant com eina les metodologies actives, es pot aconseguir conscienciar i millorar els hàbits de consum de la societat.

Per fer-ho més real, em centraré a adaptar la proposta al centre i grup-classe al qual he fet les pràctiques perquè sigui més realista. El mòdul on s'impartirà és el de Projectes al Grau Superior d'Administració i Finances de l'IES Ses Estacions. A pesar d'això, aquesta idea podria ser extrapolada a altres centres, grups i cicles que tinguin aquest projecte final.

Aquest mòdul es basa en construir un pla empresarial d'una idea de negoci innovadora inventada pels alumnes amb l'objectiu de demostrar tots els coneixements adquirits durant tota la formació professional. Com que ja de per sí es treballa en metodologia de Projecte, he considerat interessant aprofitar l'ABP per introduir de manera transversal l'educació del consum responsable. A més, per fer-ho més interessant el millor projecte que desenvolupin els alumnes es proposarà per representar el grup als Premis ICAPE els quals premien econòmicament els millors projectes empresarials en l'àmbit d'economia social.

Durant les pràctiques he impartit aquest mòdul basat en crear una idea de negoci, però sense la perspectiva de consum responsable. A partir d'aquí vaig identificar una oportunitat de millora, ja que la proposta educativa passa a ser més profitosa i interessant.

La finalitat és educar en valors de manera transversal per conscienciar i crear una societat que prengui mesures front l'emergència climàtica. Per això s'inclou la dimensió de responsabilitat ambiental com a factor clau i estratègic dins la valoració empresarial, demostrant la seva compatibilitat de la sostenibilitat amb la viabilitat econòmica-financera.

El producte final que haurà de generar l'alumnat serà un dossier escrit per grups on hauran de complir amb els apartats del pla empresarial i reflectir el coneixement adquirit a la llarga de tota la formació i també en matèria de consum responsable. També hauran de fer una presentació oral per la resta de companys sobre l'estudi que acabarà amb un torn de preguntes per resoldre dubtes. Tot aquest procés anirà acompanyat d'avaluació i reflexió constant per evitar desviacions dels objectius i assegurar l'efectivitat del procés d'ensenyament-aprenentatge.

5.2. Contextualització del centre³

L'IES Ses Estacions és un centre educatiu públic que va iniciar el seu funcionament al curs 1992-1993. Està situat al centre de la ciutat de Palma, en el barri de la Plaça d'Espanya i el Parc de les Estacions. La zona d'adscripció de l'IES Ses Estacions és Palma-Tren, a la qual pertanyen també nombrosos col·legis públics d'on prové l'alumnat. Es tracta d'una zona que inclou nombrosos barris de Palma, des de s'Arenal, fins Pere Garau, Arxiduc i els Hostalets.

El context geogràfic i socioeconòmic del centre és molt peculiar i en fa d'ell un lloc on la multiculturalitat i la diversitat estan molt presents al dia a dia a les aules. Pel que fa als barris d'on provenen la majoria dels alumnes, cal assenyalar que són barris de Palma densament habitats amb percentatges significatius de població migrant. El nivell social, cultural i econòmic és mitjà-baix, havent un percentatge significatiu que viu per davall el sostre de pobresa i risc d'exclusió.

L'institut acull uns 1.300 alumnes i té un equip educatiu format per un equip de més de 100 professors. Al centre s'imparteixen els nivells educatius d'ESO, Batxillerat (de ciències, tecnologia, humanitats i ciències socials) i Formació

³ Contextualització feta amb la informació del Projecte Educatiu de l'IES Ses Estacions (2020)

Professional dins la família d'Administració i Gestió amb FP Bàsica en Serveis Administratius, Grau Mitjà en Gestió Administrativa, Grau Superior d'Administració i Finances i Grau Superior d'Assistència a la Direcció. El centre ha sigut designat "Centre de referència" de la família professional d'Administració i Gestió a les Illes Balears.

L'IES Ses Estacions té implantats diversos programes que permeten oferir un servei més complet a l'alumnat en àmbits d'Integració, Atenció a la Diversitat, millora de l'Aprenentatge i el Rendiment, pla d'Impuls de les Capacitats Emprenedores, Servei de Mediació Escolar, Erasmus+, Intercanvis, Projecte de Llengües Estrangeres, projecte EOIES, Projecte de Conferències i Activitats Científiques i moltes altres iniciatives que ofereixen a l'alumnat un ventall ampli d'oportunitats i suport. Al centre també existeixen diferents Comissions a través de les quals es complementa l'educació de tota la comunitat educativa: Comissió de la Biblioteca, de Medi Ambient, de Salut, de Convivència, de Coeducació, de les TIC, de Normalització i Acollida Lingüística, entre altres. Amb aquestes es transmeten valors de qualitat que permeten el ple desenvolupament i creixement personal dins l'experiència educativa.

5.3. Descripció del grup-classe

El grup-classe està compost per 16 alumnes amb edats compreses entre els 20 i els 35 anys que han superat tots els mòduls del Grau Superior d'Administració i Finances presencial i estan cursant les pràctiques (FCT) i el mòdul final de Projectes. Són alumnes que, o bé venen de batxillerat (els mes joves de classe), o bé han fet Grau Mitjà i accedeixen al Superior, per tant tots tenen una base de coneixements i hàbits d'estudi que fan que el nivell del grup sigui bo.

En general, tots els alumnes presenten interès i treballen de forma autònoma i a bon ritme, però es nota que n'hi ha alguns amb certes dificultat d'atenció i enteniment dels conceptes. Es tracta de 4 alumnes que han repetit curs i que van viure l'any del COVID durant el seu primer any de formació. El confinament va fer que l'ensenyament s'hagués de reinventar, tenint conseqüències encara a dia d'avui entre les quals destaquen els importants gaps de coneixements bàsics degut a la menor exigència acadèmica d'aquell any. Aquest fet dificulta

l'aprenentatge de coneixements posteriors i fa que els alumnes tinguin manco nivell respecte als seus companys.

Per tant, tot i que no hi ha cap alumne NESE diagnosticat a classe, es tindrà en compte aquest aspecte per adaptar la metodologia d'ensenyament a les necessitats i circumstàncies de l'alumnat.

A més, el fet de que aquest mòdul es porti a terme al mateix temps que els alumnes estan fent les pràctiques s'ha de tenir en compte, ja que afecta a la disponibilitat del temps, a la seva capacitat de prestar atenció a classe i la seva capacitat per soportar càrrega de treball fora de l'aula.

Degut a que durant l'experiència de les pràctiques he pogut conèixer bé al grup, he confeccionat aquesta proposta en base a les seves característiques i circumstàncies, permetent que tots puguin trobar el seu lloc, es sentin inclosos i aconseguixin un aprenentatge significatiu.

5.4. El currículum

El mòdul de Projectes d'Administració i Finances (codi: 0657) s'imparteix al segon any del Cicle Formatiu de Grau Superior d'Administració i Finances. Té una durada de 25 hores, les quals al manco la meitat han de ser presencials.

Dins aquest mòdul, l'alumnat haurà de desenvolupar un dossier escrit que han de realitzar en grups sobre el pla empresarial d'una idea de negoci innovadora. A més, els alumnes l'hauran de presentar i defensar per tal de demostrar el seu domini. Per fer més interessant la proposta, s'introdueix la dimensió de sostenibilitat empresarial mitjançant la idea de negoci de consum responsable.

A més de la normativa general educativa ja comentada a l'apartat de marc legal, hi ha dos documents legislatius de referència per fer aquesta proposta didàctica:

1. El **Real Decret 1584/2011**, del 4 de novembre, pel qual s'estableix el Títol de Tècnic Superior d'Administració i Finances.
2. L'**Ordre ECD/308/2012**, de 15 de febrer, per la qual s'estableix el currículum del cicle de Grau Superior de Tècnic Superior d'Administració i Finances.

Aquests estableixen els objectius, els continguts, els resultats d'aprenentatge i les competències professionals que s'han d'adquirir a aquest nivell i a cada

mòdul. És important tenir en compte els requisits que afecten al mòdul de Projectes, ja que estableixen la directriu en base a la qual conformar la proposta.

➤ **Objectius generals**

Amb relació als objectius que ha d'assolir l'alumnat al mòdul de Projectes, com que es tracta d'elaborar una idea de negoci, els alumnes hauran d'aprendre a gestionar i desenvolupar tots els aspectes necessaris per constituir i dirigir una petita empresa, desenvolupant així la cultura emprenedora. En aquest context, la creativitat i l'esperit innovador són les habilitats protagonistes que es posaran en pràctica per donar resposta als reptes que sorgeixin durant el procés. A més, l'alumnat ha d'aprendre a afrontar la presa de decisions de manera fonamentada gràcies a la informació i la construcció de criteris propis. Com que el treball es farà en equip, l'alumnat també haurà de desenvolupar el lideratge, la motivació, la supervisió, la comunicació, les habilitats socials i cíviques, la gestió, l'organització, la coordinació, entre altres aptituds associades al treball col·laboratiu (vegeu el detall dels objectius del currículum a l'**annex 3.1**).

➤ **Continguts**

Els continguts que s'hauran de treballar amb l'alumnat a aquest mòdul estan relacionats amb tots els aspectes a tenir en compte a l'hora d'emprendre un projecte empresarial (vegeu el detall complet a l'**annex 3.2**):

- a) Estudi del sector productiu i de l'organització de l'empresa: es tracta d'analitzar l'entorn i el funcionament d'una organització per tal de recopilar tota la informació necessària per iniciar l'activitat.
- b) Disseny de projectes relacionats amb el sector: aterrar tota la informació relacionada amb la realitat de l'entorn al projecte escrit, el qual també es planifica en base als objectius.
- c) Execució del projecte: són totes les activitats seqüenciades, les instruccions de treball, la documentació necessària per executar un projecte, verificar el compliment de les normes i indicadors de qualitat, etc.
- d) Definició dels procediments de control i avaluació de l'execució: les conclusions en base al funcionament, la viabilitat, indicadors, etc. que permeten portar a terme l'avaluació del projecte.

➤ **Resultats d'aprenentatge**

Els resultats d'aprenentatge estableixen els aspectes que l'alumnat haurà d'haver après en acabar el mòdul. Cada un té uns criteris associats que permetran avaluar-lo. En concret, a aquest mòdul, els resultats que s'esperen estan relacionats amb la capacitat de generar una idea de negoci innovadora i realista, conformat en base a les necessitats identificades al sector productiu escollit i el desenvolupament d'una idea de negoci per satisfer-les. De manera transversal, s'han d'aprendre les competències i els valors que s'estableixen, en aquest cas el treball col·laboratiu i els valors en consum sostenible són els protagonistes. Amb aquesta formació també es pretén que l'alumnat aprengui a gestionar un projecte, portant una bona planificació d'execució segons les fites i les entregues establertes, així com aprendre a definir procediments de control del correcte funcionament de l'empresa tal i com es faria a la realitat (vegeu a **l'annex 3.3** els resultats d'aprenentatge amb els seus criteris d'avaluació).

➤ **Competència general**

La competència general que s'adquireix amb aquest títol destaca que, mitjançant aquesta formació, l'alumnat ha de ser capaç de portar a terme totes les funcions necessàries per gestionar i administrar tots els àmbits relacionats amb l'empresa. A més, detalla que s'ha de capacitar l'alumnat per prevenir riscos mediambientals que puguin sorgir durant el procés, motiu que reforça la importància d'incloure l'educació ambiental transversal a la formació (vegeu **annex 3.4**).

➤ **Competències professionals**

Pel que fa a les habilitats, coneixements i aptituds que s'adquireixen mitjançant el mòdul de Projectes, estan molt orientades a treballar l'autonomia, la resolució, la creativitat, la innovació i l'esperit de superació. El fet d'haver de fer feina en equip fa practicar l'organització, la coordinació i la mediació amb els companys, aprenent a assumir el lideratge i a respectar quan ho fa algú altre. Tot aquest desenvolupament i creixement personal es porta a terme al context de gestió empresarial amb sentit de responsabilitat social i, concretament a aquesta versió de proposta didàctica, també sostenible. En definitiva, es tracta de capacitats que apropen l'alumnat a ser professionals formats amb capacitat d'exercir els

seus drets i complir amb les seves obligacions (vegeu a l'annex 3.5 el detall de les competències professionals del mòdul).

➤ **Altres aprenentatges específics extracurriculars**

Finalment, a part dels objectius i aprenentatges establerts al currículum, hi ha altres habilitats que es important treballar. A continuació s'adjunta el llistat d'aquestes, les quals s'han anomenat resultats d'aprenentatge d'elaboració pròpia (RAE) i són habilitats molt demandades al món laboral:

Resultats d'Aprenentatge Específics	
RAE1	Reflexiona i pensa críticament.
RAE2	Adquireix valors ambientals, de desenvolupament sostenible i de RSC.
RAE3	Adopta nous hàbits de consum responsable.
RAE4	Interpreta i aplica els coneixements teòrics al món real.
RAE5	Coopera i treballa en equip.
RAE6	Comunica i transmet de forma clara els coneixements.
RAE7	Recerca, entén i defineix els conceptes prèviament a la seva explicació.
RAE8	Usa i aplica les TIC.

La finalitat de l'educació és posar a disposició de l'alumnat un aprenentatge transversal, dinàmic i integral, basat en competències que permetin arribar al ple desenvolupament personal, social i personal. Al següent apartat es dissenyarà una metodologia específica que permetrà aconseguir aquesta finalitat.

5.5. Metodologia

En relació a la metodologia, cal destacar que no hi ha un únic model estàndard que serveixi per aconseguir els objectius educatius. La millor metodologia que es pot aplicar és la combinació de diferents estratègies que conformin un ventall de recursos que permeti anar alternant-les per adaptar el procés educatiu a les necessitats, circumstàncies i als objectius d'aprenentatge.

A aquesta proposta educativa es cerca que l'alumnat adquireixi coneixements conceptuals, els quals impliquen "saber"; habilitats i destreses que seran els procediments que permetran "saber fer" i que adoptin actituds, és a dir, continguts que impliquen una valoració o reflexió "saber ser".

Alineat amb aquesta idea, el model didàctic emprat serà principalment **constructivista** i **actiu-situat**, ja que l'alumnat és el protagonista del seu aprenentatge i és qui anirà dirigint-lo d'acord amb els seus interessos i

motivacions dins el marc establert. A més, s'ha optat per un model majoritàriament **col·laboratiu i comunicatiu**, ja que la posada en comú de diferents punts de vista, idees i coneixements potencien el pensament crític. Els alumnes aprenen a exposar i defensar les seves idees, així com també a reflexionar i anar transformant-les segons els arguments i la informació aportada pels companys.

En aquest context, és molt important el rol del docent, ja que haurà d'exercir un paper de guia i acompanyant, sense travessar la línia de facilitador, permetent l'aprenentatge autònom de l'alumnat. Haurà de fomentar la participació i vetllar pel dinamisme a les classes, ja que són essencials dins d'aquest model didàctic per tal de mantenir l'interès i la motivació enfront l'aprenentatge. A més, el docent serà l'encarregat de planificar i adaptar la ruta del procés d'ensenyament-aprenentatge a les necessitats i circumstàncies que es vagin manifestant.

Com ja he comentat prèviament, la metodologia de treball que millor encaixa amb la finalitat del mòdul és l'aprenentatge basat en projectes (ABP), al qual s'investigarà i desenvoluparà un pla empresarial d'una idea de negoci innovadora i sostenible. Els alumnes hauran de fer un dossier escrit i completar-lo amb una presentació per grups a la resta de companys. Dins l'ABP es treballaran activitats diverses amb les quals s'anirà construint aquesta metodologia d'aprenentatge i, de manera transversal, els valors en consum responsable i sostenibilitat empresarial. D'aquesta manera, a més de fer feina amb la capacitat emprenedora, la creativitat, l'autonomia, la constància, el respecte, etc., també es treballa i es promou la responsabilitat social.

Per tal d'aconseguir major implicació i motivació de l'alumnat, es proposarà la millor idea per presentar als Premis ICAPE de Formació Professional als millors projectes empresarials en l'àmbit de l'economia social, els quals proporcionen primer, segon i tercer premi amb dotacions econòmiques (vegeu bases del concurs a **l'annex 4**).

A la proposta educativa es descriuen els diferents tipus d'activitats que conformaran el procediment d'ensenyament-aprenentatge. N'hi ha de dues grans categories, per una banda, les que tenen com a **objectiu** l'educació

basada en valors de **consum responsable** (codificades amb les inicials **EVCR** i el nombre d'activitat) i, per altra banda, les que cerquen dirigir **l'aprenentatge basat en projectes** del pla empresarial (codificat amb **ABP** i el nombre d'activitat). A cada sessió es solen treballar al manco una activitat de cada categoria, per tal de que es complementin entre elles.

A més, segons el moment al qual es porten a terme aquestes activitats, les podem classificar en activitats **d'introducció-motivació**, de **desenvolupament** o de **consolidació**. Per altra banda, també s'ha identificat cada activitat ambiental dins la seva fase corresponent (fases explicades a **l'apartat 4.6**).

En general, a aquesta proposta didàctica la innovació educativa és la protagonista. Totes les activitats segueixen la mateixa línia de metodologies actives i les principals tècniques emprades (a més de l'ABP) són: el treball col·laboratiu, l'aprenentatge basat en el pensament, la gamificació, els debats, les pluges d'idees, "Jigsaw", classe invertida, reflexions, entre altres.

Com es tracta d'un mòdul de final de grau, l'alumnat haurà de demostrar la capacitat de síntesi i aplicació de tot l'aprenentatge adquirit durant tota la formació. Tot i això, es donarà més importància a l'educació en valors i al desenvolupament personal que a l'aprenentatge conceptual.

5.6. Seqüenciació

El mòdul de Projectes d'Administració i Finances s'ha confeccionat amb una temporalitat de 21 hores presencials i unes 20 de treball autònom fora de l'aula (aproximadament). Com que es tracta del darrer mòdul del títol, juntament amb la formació als centres de treball, es desenvolupen 3 hores seguides un dia a la setmana (divendres), durant 7 sessions. A **l'annex 5** s'inclou la calendarització.

A simple vista, les sessions de treball tan llargues poden parèixer fruit de la mala organització, però realment està pensat estratègicament. Per una banda, els divendres són el dia que els alumnes no acudeixen a les empreses els horabaixes, ja que aquest dia es sol fer jornada intensiva i els alumnes agraeixen acudir al centre únicament un cop a la setmana. Per altra banda, disposar de sessions de 3 hores afavoreix el desenvolupament d'activitats de treball col·laboratiu i constructives, donant temps d'aprofundir i acabar-les a classe.

A més, tenint en compte les circumstàncies de l'alumnat, les sessions són molt dinàmiques i interactives per tal que es mantinguin actiu, participatiu i que no s'avorreixin a classe. És molt important aprofitar la compatibilitat de les metodologies actives amb els continguts i objectius d'aquest mòdul.

Dins aquesta proposta didàctica es pretén repartir a la llarga de 7 primeres sessions tot el gruix d'activitats que permetin adquirir els coneixements i recursos per conformar el pla empresarial basat en una idea sostenible. La darrera sessió es dedicarà a l'exposició del pla als companys i l'avaluació. El detall de la seqüenciació de les sessions es pot veure a **l'annex 6**, al qual s'inclou per cada sessió les activitats que es faran, la metodologia emprada, la tècnica, la distribució temporal, els recursos i eines necessaris, els instruments d'avaluació i com s'atén a la diversitat integrada a cada una d'elles. A continuació s'exposen les activitats principals distribuïdes en les etapes d'introducció-motivació, desenvolupament i consolidació segons el moment i el grau d'avanç dins el procés d'ensenyament-aprenentatge.

5.6.1. Activitats d'introducció-motivació

Aquestes activitats serveixen per situar l'alumnat, introduir-los a la temàtica i transmetre els objectius que s'espera que assoleixin a la llarga del mòdul. El docent ha d'aconseguir orientar, motivar i detectar els coneixements i idees prèvies de l'alumnat relacionades amb la temàtica i el mòdul. També ha de servir per conèixer els alumnes pel que fa a personalitat, motivacions i aspiracions, interessos, rol dins l'aula, punts forts i febles, etc. En definitiva, les activitats d'introducció-motivació permeten fer una valoració diagnòstica de les necessitats i circumstàncies de l'alumnat per tal d'aconseguir un aprenentatge significatiu.

A la primera sessió es començarà explicant als alumnes la metodologia de treball i la planificació de les sessions, així com els objectius d'aprenentatge, el procés d'avaluació i l'output que hauran de generar. En matèria d'educació ambiental, es començarà amb activitats de la primera etapa: motivació i sensibilització. A aquesta es portarà a terme la primera presa de contacte a la qual s'acostarà l'alumnat a la situació d'emergència climàtica.

El docent haurà d'explicar al grup-classe com es desenvoluparà el projecte a partir del desenvolupament d'una idea de negoci sostenible, emprant la metodologia ABP i altres activitats actives i motivadores. És molt important que els alumnes captin la idea de que ells són els protagonistes i els impulsors del seu aprenentatge i que d'ells dependrà que aquest sigui profitós. A més, també s'explicarà que el millor projecte participarà en els premis ICAPE, fet que incrementarà la motivació de l'alumnat.

Per tal d'aconseguir aquests objectius, s'han programat les següents activitats:

➤ **Sensibilització, aprenentatge basat en el pensament i pluja d'idees**

Per sensibilitzar l'alumnat sobre la necessitat de prendre mesures en matèria ambiental, es projectarà un vídeo que mostri les conseqüències de dels hàbits nocius de l'activitat humana sobre el Planeta i estimacions científiques que revelen que si no canviem les conductes, la situació serà irreversible.

Posteriorment, el docent inicia una ronda de reflexions sobre el que hagin vist els alumnes al vídeo amb preguntes com: "què penseu sobre el que apareix al vídeo?", "creieu que la societat està actuant per revertir la situació?", "teniu en compte al vostre dia a dia la necessitat de passar a l'acció?", etc. La participació és voluntària i l'aprenentatge sorgeix de les intervencions del grup i les reflexions.

A continuació, després d'aquestes primeres conclusions el docent inicia una pluja d'idees amb iniciatives, tant des d'un punt de vista individual com empresarial, que podem portar a terme emprant la plataforma Mentimeter. La idea d'emprar aquesta eina digital és que els alumnes no se sentin cohibits per compartir els seus coneixements en veu alta, ja que poden sentir-se insegurs en els casos d'alumnes més tímids o que no coneguin massa la temàtica (vegeu més detall de la proposta a **l'annex 6**)

Aquestes activitats tenen com a objectiu que el docent pugui valorar els coneixements previs de la matèria de cada alumne i establir el punt de partida. A més, també pot començar conèixer els perfils dels alumnes per fer els grups.

➤ **Qüestionari de coneixements previs sobre el Pla d'Empresa**

Per altra banda, s'ha d'avaluar el coneixement de l'alumnat sobre aquest altre vessant treballat al mòdul, el pla empresarial. Per tal de valorar en quin punt de

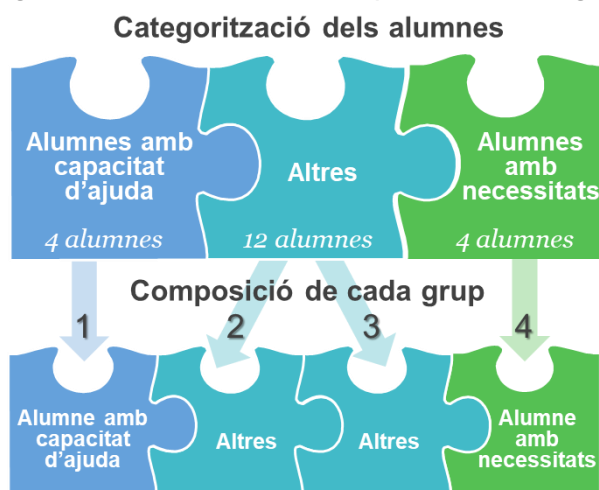
coneixements es troba l'alumnat, tant del contingut com dels apartats d'un pla empresarial, es farà un qüestionari que permeti identificar quins apartats dominen més cada un, amb quin es senten més còmodes i les seves preferències. A l'hora de fer els grups és important mesclar els alumnes de manera que hi hagi varietat pel que fa a la informació recopilada d'aquest qüestionari (vegeu **annex 7**).

➤ **Elaboració dels grups de treball**

Com a principal resultat de les activitats d'iniciació comencem a conèixer l'alumnat respecte a la personalitat, habilitats, preferències i necessitats. El docent haurà d'analitzar les intervencions i les activitats de la primera sessió per adquirir tota aquesta informació i emprar-la per fer els grups. Com que hi ha 16 alumnes a classe, s'hauran de fer 4 grups de 4 alumnes cada un.

El primer objectiu del docent és identificar dos perfils molt marcats: per una banda, els que tenen la capacitat d'ajudar als altres i presenten un cert domini dels conceptes i, per altra banda, els alumnes amb certes dificultats d'aprenentatge (gaps de coneixements bàsics):

Figura 7: Categorització dels alumnes per crear els grups de treball

Font: elaboració pròpia

A partir d'aquí, el docent compondrà els grups de manera estratègica, combinant un alumne amb capacitat d'ajuda amb un altre amb necessitat d'ajuda, i dos alumnes més que no estiguin en cap d'aquestes dues categories. A més, també es tindrà en compte que hi hagi varietat pel que fa a interessos i habilitats especificats al qüestionari inicial.

Dins el mateix equip també s'establiran diferents rols per tal de facilitar la col·laboració i assegurar un bon funcionament del projecte. Es farà una proposta a cada grup, però es deixarà llibertat perquè puguin canviar-ho de tal manera que se sentin còmodes d'acord amb la seva personalitat:

Figura 8: Rols dins els grups de feina

Font: elaboració pròpia

5.6.2. Activitats de desenvolupament

Les activitats incloses a aquesta categoria són les que cerquen facilitar a l'alumnat els continguts i recursos necessaris per tal que ells puguin conformar el seu propi aprenentatge. Es desenvolupen de la sessió 2 a la 6 i es tracta d'activitats que permeten desenvolupar l'educació en valors de consum responsable i la construcció del pla empresarial.

➤ **Aprenentatge basat en projectes: pla empresarial sostenible**

La implementació de la metodologia ABP comença plantejant una situació que marca el procés d'ensenyament-aprenentatge i el propòsit del projecte, en aquest cas, es proposa investigar i desenvolupar una idea de negoci sostenible que fomenti hàbits de consum responsables. Es proporcionarà a l'alumnat les especificacions del desenvolupament, és a dir, el llistat de criteris i requisits que ha de complir el projecte, una guia d'instruccions i els criteris d'avaluació (tant del producte final com del procés d'aprenentatge). També es proporcionarà l'índex al qual s'inclouen els apartats que ha de tenir el dossier escrit seguint el manual d'lempren (vegeu **annex 8.1**).

Pel que fa a coneixements tècnics, el dossier s'ha de conformar amb tot l'aprenentatge adquirit durant tota la formació, per tant, a priori no requereix explicacions conceptuals. Per això ens centrarem a desenvolupar coneixements i valors en consum responsable aplicables al projecte.

Un cop finalitzar el dossier escrit, cada grup haurà de preparar una presentació oral d'uns 15-20 minuts per explicar la seva idea de negoci i el pla empresarial com si ho fessin a un jurat al qual demanen finançament. L'objectiu d'aquesta presentació serà demostrar la seva rendibilitat econòmica-financera, viabilitat de la idea de negoci i la compatibilitat amb la sostenibilitat.

El dossier i la presentació oral seran una part dels instruments que s'empraran per avaluar l'alumnat, l'altra part es basarà en la participació i el procés d'aprenentatge de cada alumne.

Finalment, per fer més interessant l'activitat i motivar l'alumnat a esforçar-se per obtenir un bon resultat, el millor projecte serà seleccionat com a representació del grup als premis JEP d'ICAPE, organitzat per treballar la responsabilitat social empresarial i l'emprenedoria al nivell educatiu de Formació Professional de Grau Superior. L'alumnat entregarà el dossier escrit confeccionat per aquest mòdul i, si passa a la final, hauran d'exposar la seva idea al jurat del concurs (vegeu **annex 4.1**).

➤ **Activitats desenvolupades dins l'ABP**

Preguntes intercalades

S'utilitza molt a l'inici de les sessions o de les activitats per activar a l'alumnat i fer que comencin a despertar les seves idees i coneixements per tal de preparar-los per altres activitats posteriors més complexes (per exemple, d'investigació).

Aprenentatge basat en la investigació

A la sessió 2, per tal de dirigir el desenvolupament del projecte es suggereix a l'alumnat fer una petita investigació sobre una empresa emergent sostenible, entrant així en matèria i aprenent mitjançant la investigació què són i quines diferències suposen respecte a la resta de models de negoci. A més, aquesta activitat es fa en els grups de treball definits i inclou la pràctica de la comunicació i exposició d'idees clau per part del portaveu de l'equip a la resta de companys.

Jigsaw

Activitat mitjançant la qual l'alumnat protagonitza la construcció del contingut dels apartats del dossier i substitueix l'exposició tradicional del professorat explicant

cada un dels apartats. A l'**annex 6**, sessió 2, de la seqüenciació s'explica amb major detall en què consisteix aquesta activitat i els seus beneficis.

Aula invertida ("flipped classroom")

Aquesta tècnica fomenta la transferència de part del procés d'ensenyament-aprenentatge fora de l'aula, delegant la part conceptual i desenvolupant els processos cognitius amb major complexitat dins classe. A aquesta proposta didàctica, s'aplica a la sessió mitjançant la visita guiada per un professional del sector a l'empresa privada gestora de residus Tirme. Amb aquesta es desperten reflexions sobre les pràctiques de consum i es desenvolupa el coneixement en matèria de sostenibilitat i d'economia circular. Aquesta metodologia permet assolir millor els conceptes, fet que es tradueix amb la capacitat de l'alumnat per aplicar-ho al seu projecte (procés cognitiu d'ordre superior).

Estudi de casos amb un debat

La sessió 4 comença amb la lectura d'un article que parla sobre la moda de les empreses sostenibles i l'engany que fan moltes conegut com a "greenwashing", mitjançant el qual s'aprofiten de la bona imatge que genera. Posteriorment, s'inicia un debat sobre els pros i contres de la sostenibilitat ambiental a les empreses, al qual es divideix el grup en dos i cada un ha de defensar una postura. L'objectiu és indagar sobre el tema i extreure idees que posteriorment puguin incloure al seu projecte empresarial. Es donarà temps per preparar els arguments i es facilitarà una guia on s'expliquen els punts positius (reputació, millora ambiental, subvencions, etc.) i els negatius (burocràcia, temps, esforç, major cost a curt termini, etc.) de la sostenibilitat empresarial.

Gamificació amb discussió guiada

A la sessió 5 es fa un joc on els alumnes s'agrupen per parelles i han de reflexionar sobre quina diferència hi ha entre una necessitat o un capritx de consum. Hauran de triar d'una llista de béns materials i experiències quines són per ells les 7 necessitats bàsiques i ho hauran de publicar a un Padlet. Posteriorment, es comparen les eleccions entre els companys i es genera una discussió guiada sobre els resultats escollits per cada parella, reflexionant també sobre com canvien la percepció de necessitat entre els alumnes, entre les edats,

entre països, entre el primer i el tercer món, etc. A partir d'aquesta activitat els alumnes reflexionen sobre els seus hàbits de consum individuals i sobre possibles millores que poden portar a terme.

Il·lustració amb les idees clau del consum responsable

A aquesta activitat els alumnes han de fer emprant una eina digital una il·lustració o un pòster de bones pràctiques adaptada al seu projecte empresarial. L'objectiu és que plasmin a una única plana com ajudaran a millorar els hàbits de consum amb el seu projecte empresarial. A més, aquests pòsters es penjaran al centre per tal de conscienciar i transmetre aquests valors a altres alumnes.

Mètode expositiu d'un expert i taller d'autoestima

A la sessió 6 participa un expert en màrqueting que introdueix la influència de la publicitat a les eleccions de consum i com segons sigui l'autoestima individual ens pot acabar jugant una mala passada. Es farà un taller d'autoestima per tal que els alumnes reflexionin sobre quin paper han pres ells en aquest context, s'han vist en aquesta situació alguna vegada, si ha sigut per un problema d'autoestima, etc. Posteriorment, els alumnes hauran de fer un pla de màrqueting i publicitat lliure de males pràctiques per la seva idea de negoci, aplicant tot el que hagin après amb la xerrada i les reflexions d'aquesta sessió.

Totes aquestes activitats aniran incloses dins l'ABP que inclou la investigació autònoma de cada grup de treball per desenvolupar la idea de negoci. Aquestes serveixen per orientar l'alumnat pel que fa a idees i continguts, així com per fer que l'experiència educativa sigui més enriquidora.

5.6.3. Activitats de consolidació

A les darreres sessions es faran activitats finals que formaran part de l'avaluació de l'alumnat. Per una banda, es farà l'exposició oral del treball per grups elaborat durant totes les sessions i, per altra banda, es portaran a terme reflexions sobre l'aprenentatge i diferents tipus d'avaluacions (autoavaluació, coavaluació, heteroavaluació) que formen part de la consolidació dels coneixements.

➤ Presentació final

Finalment, l'alumnat haurà de fer una exposició oral d'uns 15-20 minuts del seu pla empresarial. Hauran d'explicar la idea, i també exposar els punts més

rellevants de cada apartat del projecte de tal manera que els hi permeti argumentar que la seva idea de negoci és sostenible, rendible i viable. L'objectiu és convèncer al jurat que el projecte és factible per tal d'adquirir finançament, per tant, han d'adaptar el discurs a aquesta finalitat. Per la presentació, els alumnes hauran de preparar un suport visual (unes diapositives, imatges, etc.) que facilitin el seu discurs. És un requisit que tots els membres del grup hauran de participar en l'exposició de manera equitativa.

➤ **Reflexió sobre el coneixement adquirit**

Per tal de tancar el mòdul i saber la percepció de l'alumnat sobre com ha sigut el procés d'ensenyament-aprenentatge, es portarà a terme un qüestionari en format d'escala de valoració on es plantejaran diferents afirmacions que els alumnes hauran de valorar de l'1 (poc) a 5 (molt). Aquestes estaran orientades a valorar diferents aspectes: contingut, metodologia, pràctica del professor, nivell, organització, etc. D'aquesta manera el docent adquireix feedback i pot millorar aquells aspectes que no hagin acabat d'encaixar amb les necessitats i expectatives de l'alumnat. Aquest qüestionari s'enviarà en format Google Forms als alumnes i serà anònim (vegeu **annex 9**).

Finalment es faran diferents activitats d'autoavaluació i coavaluació explicades a l'apartat d'avaluació per acabar el mòdul amb reflexions sobre l'aprenentatge.

5.6.4. Recursos, materials didàctics i eines digitals

Pel desenvolupament d'aquesta proposta, els recursos protagonistes són els ordinadors (tant per l'alumnat com pel docent) amb internet, ja que els alumnes tenen autonomia per investigar i anar fent el seu projecte. A més, també s'utilitzaran altres recursos com el projector i els altaveus per certes activitats on el docent comparteix amb els alumnes vídeos, presentacions, etc.

Pel que fa a eines digitals, com que aquest treball fomenta l'ús de les TIC i cerca la innovació educativa, es faran moltes activitats emprant diferents eines digitals per visualitzar i presentar la informació. Es donaran diverses alternatives de tal manera que l'alumnat les conegui i pugui investigar el seu funcionament: Canva, Genially, Prezi, Miró, etc. Per altra banda, també es faran servir eines que faran

les classes més interactives i entretingudes, per facilitar la participació i la motivació dels alumnes, per exemple Mentimeter, Padlet, Google Forms, etc.

Respecte als recursos de notícies, vídeos i pàgines web, emprats com a eina per desenvolupar les activitats de la proposta educativa, podem trobar-los tots recollits dins la seva activitat corresponent a **l'annex 6** de la seqüenciació.

5.7. Avaluació

L'objectiu de l'avaluació és obtenir informació de com és el procés d'ensenyament-aprenentatge al grup. Per això s'estableix un sistema d'avaluació que permet extreure el grau d'assoliment dels objectius i l'adquisició de les competències, així com detectar les dificultats d'aprenentatge i els aspectes a millorar d'aquest procés. Per tant, l'avaluació haurà de ser contínua, formativa i personalitzada, estant present a l'inici, durant i al final del procés i també donar resposta a “què”, “quan” i “com” avaluar.

➤ Què avaluar

Per portar a terme l'avaluació del procés d'ensenyament-aprenentatge de l'alumnat haurem de valorar les activitats dutes a terme durant totes les sessions, així com el resultat final plasmat al dossier i la presentació del pla empresarial. Totes aquestes activitats seqüenciades han estat conformades de tal manera que permetin assolir els resultats d'aprenentatge, els objectius i les competències professionals establerts al currículum del mòdul, complint amb la capacitat que estableix la llei que l'alumnat ha d'haver adquirit per poder superar el mòdul. A **l'annex 3.3** s'inclouen els criteris d'avaluació que estableix el currículum que permeten valorar l'assoliment dels coneixements mínims.

➤ Quan avaluar

El sistema d'avaluació emprat per aquest mòdul combina diferents tècniques i formats d'avaluació distribuïdes en el temps. Segons l'objectiu i el moment al qual es porti a terme, usarem els següents tipus d'avaluació:

- **Inicial-diagnòstica:** emprada a l'inici del mòdul o quan s'introdueixen nous conceptes per tal de valorar els coneixements previs i la motivació de l'alumnat i poder establir el punt de partida que permeti enfocar el procés d'ensenyament. D'aquesta manera, es podrà regular el nivell, valorar les

necessitats de suport i individualitzar-lo a cada alumne, permetent arribar a un aprenentatge significatiu. A la proposta didàctica s'utilitzen els qüestionaris d'idees prèvies, les pluges d'idees, els debats, les preguntes intercalades, etc. com eines de valoració inicial.

- **Continua-formativa:** amb les activitats fetes a l'aula, es pretén portar a terme una avaluació qualitativa basada en l'observació que permeti seguir el procés de desenvolupament i aprenentatge de tots i cada un dels alumnes. La participació a classe i les intervencions de l'alumnat revelaran com està essent aquest procés. D'aquesta manera, es podran detectar dificultats o necessitats de corregir el procés d'ensenyament-aprenentatge per tal d'adaptar-lo a les vertaderes necessitats o circumstàncies de l'alumnat, permetent així que el seu aprenentatge sigui significatiu. Les activitats del desenvolupament de la proposta prèviament exposades permetran fer punts de control constants per valorar el correcte funcionament del procés d'ensenyament-aprenentatge.
- **Sumativa:** el resultat final del mòdul, materialitzat amb l'entrega d'un dossier i la presentació oral, recopila tot l'aprenentatge i les habilitats adquirides per l'alumnat, permetent al docent validar-ho i marcar el final del procés formatiu.

➤ **Com avaluar**

El com avaluar el componen tres aspectes: l'agent protagonista del procés, les tècniques emprades i els instruments associats a cada una.

- 1) **Agent protagonista** del procés: segons en qui se centri l'avaluació, identifiquem les següents tipologies:
 - **Autoavaluació:** l'agent protagonista és el mateix alumne, el qual porta a terme una reflexió sobre com ha sigut el seu procés d'aprenentatge des del punt de partida del mòdul fins al moment al qual es porta a terme (en aquest cas, a la sessió 7). Valora el seu propi aprenentatge en matèria de valors de consum responsable, capacitat de desenvolupar un projecte empresarial i adquisició d'altres competències com són l'autonomia, capacitat comunicativa i col·laborativa, pensament crític, etc. A aquest mòdul es fa servir una escala de valoració amb un gràfic d'aranya mitjançant el qual

l'alumnat es posarà nota a diverses dimensions i farà una reflexió final sobre el seu aprenentatge que publicaran a un Padlet (vegeu **annex 12.2**).

- **Coavaluació**: procés al qual la funció avaluadora es fa entre iguals, és a dir, entre alumnes. A aquest mòdul s'utilitza per valorar el paper dels companys dins el grup, permetent aconseguir major implicació i desenvolupant habilitats com el pensament i la reflexió, la comunicació, l'elaboració i transmissió de la crítica constructiva, etc. Al mòdul es farà servir una escala de valoració amb una sèrie d'aspectes que faran reflexionar sobre el procés d'aprenentatge dels seus companys d'equip. Amb aquest instrument es valoraran aspectes relacionats amb el seu paper al projecte i altres relacionats amb la dimensió personals (vegeu **annex 12.1**)
 - **Heteroavaluació**: el protagonista en aquest cas és el docent, el qual porta a terme la valoració del procés d'ensenyament-aprenentatge dels alumnes d'acord amb la seva participació, aportacions, entregues, presentacions, etc. Es basa en l'anàlisi de l'evolució que ha tingut lloc des del punt de partida inicial fins al punt final establert amb el mòdul, valorant com ha estat el camí. Es daran servir diferents instruments segons l'objectiu de valoració: per exemple, per l'exposició oral i el dossier escrit s'emprarà una rúbrica (vegeu **annex 10**), mentre que pel comportament i les activitats de classe escales de valoració (vegeu **annex 11**).
 - **Avaluació del docent**: aquesta es basa en valorar el paper del docent al procés d'ensenyament-aprenentatge. En aquest cas és l'alumnat qui transmet mitjançant una enquesta en format escala de valoració la seva opinió sobre com ha sigut el desenvolupament del mòdul per tal d'adquirir la informació necessària que permetrà millorar segons les necessitats (vegeu **annex 9**).
- 2) **Tècniques d'avaluació**: a aquest mòdul s'intercalen diferents tècniques per tal d'adaptar-les a les característiques i a la finalitat de cada una:
- **Tècniques informals**: permeten valorar i diagnosticar com està essent el procés d'ensenyament-aprenentatge per detectar necessitats de millora però sense emprar-la més enllà d'aquest objectiu. Dins aquesta categoria hi trobem: tècniques d'observació diària (debats, reflexions, intervencions, etc.)

i les tècniques d'interrogació (qüestionaris, preguntes intercalades i dubtes que plantegen els alumnes).

- **Tècniques semiformals:** permeten valorar certs outputs elaborats pels alumnes que reflecteixen el coneixement adquirit sobre un tema/concepte en concret. Al projecte, serien totes aquelles activitats que generen un resultat que es valora amb un dels instruments de valoració que es presenten a l'apartat següent.
 - **Tècniques formals:** es centren a valorar l'evolució de l'aprenentatge a partir del compliment dels resultats d'aprenentatge i usant els criteris d'avaluació a través dels outputs establerts que serviran per qualificar el mòdul. Aquesta s'aplica al dossier escrit i a la presentació oral.
- 3) **Instruments d'avaluació:** són les eines que permeten aplicar les tècniques prèviament exposades per avaluar el procés d'ensenyament-aprenentatge. Aquests són seleccionats segons els objectius de les activitats:
- **D'observació informal:** s'utilitzen per valorar com està essent l'aprenentatge dels alumnes partint del que s'observa a l'aula, el coneixement l'avanç reflectit amb les activitats fetes a classe. Algunes no es valoren amb instruments en concret, sinó que simplement a partir de l'observació de les intervencions i de la participació es realitzen anotacions al quadern sobre l'avanç de l'alumnat. És el cas de les activitats com els debats, les preguntes intercalades, les presentacions a classe, els exercicis de reflexió, les demostracions, etc.
 - **D'observació sistemàtica semiformal:** són activitats avaluades amb recursos que objectiven i tradueixen el que s'observa, i poden emprar-se justificar la qualificació (llistes de verificació, escales de valoració, etc.).
 - **Per proves d'execució i exercicis de desenvolupament:** eines emprades per valorar el dossier escrit i l'exposició oral. A aquest cas es fa servir una rúbrica que permetrà avaluar la consecució dels objectius establerts amb cada tasca i obtenir-ne una qualificació concreta que servirà per posar nota.

➤ **Qualificació del mòdul**

El procés de qualificació es basa en establir la nota numèrica a l'aprenentatge de l'alumnat aplicant i combinant totes les tècniques, instruments i tipus d'avaluació prèviament exposats. S'ha de basar en uns criteris que valorin

l'assoliment dels objectius en termes de resultats d'aprenentatge i criteris d'avaluació que estableix la normativa.

La qualificació dels alumnes estarà composta per tres parts: la nota del pla empresarial escrit (60%), la nota de la presentació oral del pla (20%), la participació a classe (10%) i la part d'autoavaluació i coavaluació (10%). Es tractarà d'una nota que oscil·li entre 1 i 10, conformada per la mitjana ponderada assolida a cada apartat. En cas que un grup d'alumnes no entregui la tasca dins el termini establert o no arribi a la nota mínima, es considerarà suspès i haurà d'entregar o repetir la tasca per la següent convocatòria establerta ponderant únicament sobre el dossier escrit (els altres apartats són no recuperables).

La qualificació del dossier escrit l'estableix el docent emprant una rúbrica (vegeu **l'annex 10.1**). La qualificació establerta inicialment és la mateixa a tots els membres del grup, però es donarà la possibilitat a l'alumnat de redistribuir-la si ho consideren. Per fer aquest exercici hi haurà d'haver autoavaluació, reflexió i negociació, havent d'estar d'acord tots els membres del grup. Per altra banda, la qualificació de la presentació oral es basarà en la valoració individual de l'exposició de cada alumne usant una rúbrica (vegeu **l'annex 10.2**).

La nota per participació l'estableix el docent a partir de les notes que hagi anat prenent sobre la implicació i la seva participació a classe. Per assegurar l'objectivitat s'utilitzarà una llista de verificació senzilla de sis aspectes diferents que s'haurà de marcar si han complit o no (vegeu **l'annex 11**).

Finalment, l'apartat d'autoavaluació i coavaluació es calcula fent la mitja de la nota que estableixen els companys que es mereix un alumne segons la seva implicació i evolució, i la nota que s'hagi posat el mateix alumne valorant-se a ell mateix. Cada una d'elles s'extreu d'una l'escala de valoració (vegeu **l'annex 12**).

5.8. Atenció a la diversitat

La diversitat fa referència a totes les singularitats que es donen dins el context educatiu, relacionades amb l'alumnat, professorat, continguts i les metodologies. Diferències que fan l'experiència educativa més interessant i enriquidora.

L'alumnat és el protagonista del procés d'ensenyament-aprenentatge i, per tant, aquest ha d'adaptar-se a ells. La diversitat en capacitats, estils d'aprenentatge, actituds i motivacions, intel·ligències múltiples, les circumstàncies personals, etc. conformen una situació diferent per cada alumne que els docents hem d'atendre de manera individualitzada i treure el màxim potencial de totes elles per tal d'assegurar l'aprenentatge significatiu i inclusiu de tots l'alumnat.

Al grup-classe pel qual s'ha confeccionat aquesta proposta didàctica no hi ha cap alumne diagnosticat amb necessitats educatives de suport específic (NESE) que requereixi mesures o adaptacions rellevants. A pesar d'això, a la proposta educativa es té present la importància de conèixer bé l'alumnat i atendre qualsevol dificultat que pugui sorgir front qualsevol contingut, metodologia de treball o en algun moment/circumstància durant el procés. En aquest context, l'observació és el millor aliat del docent, així com les activitats que permetin fer punts de control del procés d'ensenyament-aprenentatge.

Cal destacar que les mesures d'atenció a la diversitat afavoreixen a tot l'alumnat. Preparar una metodologia variada i activa permet donar cabuda a tots els perfils amb habilitats diferents, ja que una activitat pot funcionar per un alumne i no fer-ho per un altre. Per tant, amb la proposta confeccionada a aquest treball estem atenent la diversitat mitjançant la metodologia emprada i la gran varietat d'activitats que la componen.

Com ja s'ha exposat prèviament, al grup hi ha una sèrie d'alumnes que presenten certs buits conceptuals bàsics que dificulten l'assoliment de coneixements de nivell superior. En referència a aquesta casuística, dins la proposta s'ha tingut en compte i en lloc de suposar un problema, s'atén per aconseguir que l'aprenentatge d'aquests alumnes sigui igual de significatiu que el de la resta.

D'acord amb el que s'estableix al Decret 39/2011, de 29 d'abril, pel qual es regula l'atenció a la diversitat i l'orientació educativa als centres educatius no universitaris sostinguts amb fons públics, al nivell educatiu de Formació Professional podem atendre la diversitat amb certes mesures generals i ordinàries de suport sempre que siguin adaptacions que no afectin el contingut del currículum de manera significativa. Per tant, enfront de les necessitats

identificades, s'ha confeccionat la proposta incloent adaptacions curriculars no significatives en els següents àmbits d'aplicació:

➤ **Mesures d'adaptació de la metodologia**

La confecció de la metodologia aplicada per ensenyar aquest mòdul cerca mantenir motivat l'alumnat, centrant el fil conductor del mòdul entorn dels seus interessos i necessitats. L'alumnat necessita classes dinàmiques, entretingudes i que no els carreguin de feina fora de l'horari lectiu. La metodologia habitual de treball és en grup, permetent així desenvolupar competències col·laboratives i repartir la càrrega de feina. Els grups estan fets de forma estratègica per assegurar que els alumnes que necessiten suport tinguin al costat un guia que sigui capaç de reforçar l'aprenentatge.

La temàtica de consum responsable està molt present en l'actualitat, fet que genera major interès per aprendre sobre aquesta i adquirir valors aplicables al seu dia a dia. A més, el projecte empresarial també cedeix llibertat d'escollir una idea de negoci que motivi i interessi a l'alumnat, traduint-se en major implicació i aprenentatge significatiu. La metodologia de treball del mòdul és activa, la qual deposita el protagonisme a l'alumnat, individualitzant en tot moment l'ensenyament a les seves necessitats.

➤ **Mesures d'adaptació de les activitats**

A totes i cada una de les activitats programades s'ha tingut en compte l'atenció de les necessitats de l'alumnat. Com que les sessions són llargues es pot aprofundir bé en cada activitat per aconseguir assolir els objectius establerts i l'alumnat té el seu espai i temps per desenvolupar el creixement personal i demanar ajuda si ho necessita.

A més, els objectius d'aprenentatge es treballen a través de tècniques actives, amb recursos digitals i eines que faciliten el desenvolupament de l'alumnat. L'**annex 6** inclou per cada activitat seqüenciada com s'atén la diversitat.

Pel que fa als enunciats i la presentació de les pautes per fer el treball, es facilitarà sempre a l'alumnat un enunciat senzill i concís per tal d'assegurar que tenen clar l'objectiu de l'activitat i saben com enfocar el desenvolupament. Es

projectarà a la pissarra durant l'activitat i es farà una contextualització del tema i l'explicació de la tasca per part del docent.

➤ **Altres mesures**

Les necessitats dels alumnes també s'atenen tenint en consideració altres aspectes que puguin afavorir el procés d'ensenyament-aprenentatge relacionats amb l'entorn i el context. Per exemple, s'ha de prestar atenció a l'ambient, el qual ha de ser ordenat per facilitar la concentració, l'ensenyament estructurat, bona estimulació sensorial, ubicació estratègica a l'aula, coeducació, entre altres.

Per tancar l'apartat, cal mencionar que per atendre la diversitat, el docent ha de ser empàtic i ha de tenir bona predisposició, veient-la com una oportunitat per fer l'experiència educativa més enriquidora. Per altra banda, també és molt important la formació contínua del docent per tenir recursos actualitzats per atendre correctament la diversitat i aconseguir l'aprenentatge significatiu.

5.9. Pla de millora continua de la proposta

Per assegurar un ensenyament de qualitat que permeti assolir els objectius educatius, és important realitzar constants validacions i valoracions de la funció i la metodologia del docent. S'han de fer punts de control que verifiquin el funcionament del procés d'ensenyament-aprenentatge està funcionant, que els alumnes estan aprenent i detectar en cas que no sigui així què està fallant. L'observació i la comunicació constant amb l'alumnat és clau, així com la revisió dels resultats de les activitats i la reflexió la consecució d'aquestes. A més, el qüestionari final que es fa a l'alumnat permet obtenir informació sobre la seva percepció del procés d'ensenyament-aprenentatge ofereix el seu feedback i les propostes de millorar de cara a les pròximes vegades.

6. Conclusions

Tal com s'estableix al Pla Estratègic de la nova Llei de Formació Professional, un dels seus objectius és incorporar la innovació, l'emprenedoria, la digitalització i la sostenibilitat dins una oferta formativa actualitzada, atractiva i flexible que respongui a les necessitats de formació de la ciutadania i les empreses. S'imparteix una formació competencial, la qual posa a disposició de l'alumnat un

aprenentatge d'ordre superior que va més enllà dels conceptes i ensenya habilitats que permeten el desenvolupament personal.

Tot i que a aquest nivell educatiu es posa a disposició de l'alumnat una formació completa pel que fa a competències, considero que es pot aprofitar més el seu potencial. L'educació transversal pràcticament no es menciona a aquest nivell educatiu i és una pràctica que pot fer molt més interessants els currículums dels mòduls. L'educació en valors és un dels àmbits de millora a aquest nivell formatiu, ja que es centra molt en les competències i habilitats professionals, però deixa una mica oblidades altres dimensions socials que són molt rellevants.

A aquesta proposta educativa s'han ajuntat tots aquests aspectes, aprofitant el potencial de la formació competencial i complementant-la amb una educació transversal en valors de sostenibilitat ambiental.

D'acord amb els objectius que vaig marcar per analitzar amb aquest estudi, puc confirmar que no només l'educació en valors ambientals i el mòdul de Projectes són compatibles, sinó que la seva combinació dona lloc a un aprenentatge molt més complet, motivador i interessant.

D'acord amb el primer objectiu específic que vaig marcar, podem afirmar que l'educació ambiental ("ambientalització") que s'ha estat ensenyant a les aules no és suficient, especialment als nivells educatius superiors com és la Formació Professional. Tal com afirmen González i Meira (2020), portar a terme processos curriculars basats en l'adquisició de competències cognitives amb escassa capacitat i formació del docent suposa el fracàs assegurat. A més, no basta amb enfocar-se en educació ambiental, hi ha molts altres aspectes que és necessari que es treballin relacionats amb la dimensió personal per tal d'aconseguir que el canvi funcioni (autoestima, esperit crític front les decisions de consum, etc.).

Al marc legal es fa menció sobre la importància d'educar a l'alumnat en matèria de sostenibilitat i de prevenció de riscos ambientals, però al Grau Superior d'Administració i Finances no hi ha cap mòdul que ofereixi tal formació. D'acord amb el segon objectiu específic establert, la millor alternativa per solucionar aquest fet és oferir educació sostenible transversal per assolir l'objectiu de conscienciar i sensibilitzar l'alumnat. La cultura i la informació són la base que

permetrà que l'alumnat prengui consciència i es sumi a la causa per combatre l'emergència climàtica. Ruiz i Ferrari (2019) destaquen el rol de l'educació com eina fonamental per mobilitzar la societat enfront la problemàtica mitjançant el desenvolupament de la competència ambiental per conscienciar (saber ser) i aportant mitjançant accions que acaben convertint-se en hàbits (saber fer).

A través de l'estudi, també hem constatat que no tots els ensenyaments són vàlids per portar a terme una educació amb valors ambientals. Donant resposta al tercer objectiu específic marcat, és clau optar per metodologies actives que motivin i impactin l'alumnat. Aquestes es basen en un aprenentatge actiu-situat al qual l'alumnat és el protagonista creador del seu propi coneixement. D'aquesta manera, s'ha de conformar una estratègia didàctica que tingui en compte les característiques i circumstàncies individuals i que, mitjançant la combinació d'activitats, permet aconseguir l'aprenentatge significatiu.

A l'estudi d'Ayerbe (2021) es compara l'aprenentatge adquirit per dos grups d'alumnes formats amb diferents estratègies educatives. Els resultats demostren que el grup que ha rebut l'ensenyament amb la metodologia activa d'ABP ha adquirit major consciència ambiental i un aprenentatge més significatiu respecte a l'altre grup al qual s'ha portat a terme un model expositiu tradicional. A més, l'ABP resulta especialment compatible amb l'educació ambiental per la seva fortalesa en la promoció de l'aprenentatge actiu, autònom i col·laboratiu, basat en la investigació d'entorns reals i multidisciplinaris. Per això, podem afirmar que una estratègia composta per metodologies actives és idònia per la transmissió de valors ambientals i per aconseguir conscienciar l'alumnat.

En definitiva, podem concloure que per aconseguir millorar els hàbits ambientals de la societat és clau emprar l'educació com eina estratègica. No serveix qualsevol metodologia, hem de centrar-nos en usar allò que sabem que per compatibilitat permetrà enllaçar les competències professionals amb el desenvolupament personal front l'objectiu de conscienciar i canviar els hàbits de consum de la societat. D'aquesta manera, aconseguirem inculcar una base ètica i moral responsable amb el nostre entorn i que millorarà les condicions de vida de la nostra societat del futur.

7. Referències i bibliografia

- Al-Balushi, S.M., i Al-Aamri, S.S. (2014). The effect of environmental science projects on students' environmental knowledge and science attitudes. *International Research in Geographical and Environmental Education*, 23(3), 213-227. [10.1080/10382046.2014.927167](https://doi.org/10.1080/10382046.2014.927167)
- Alcalde, S. (2021, 27 octubre). *COP: así funciona la Cumbre Mundial del Clima*. National Geographic España. Recuperat 15 maig 2022, de <https://www.nationalgeographic.com.es/ciencia/cop-asi-funciona-cumbre-mundial-clima>
- Avendaño, W. (2013). Un modelo pedagógico para la educación ambiental desde la perspectiva de la modificabilidad estructural cognitiva. *Luna Azu* 1(36), 110-133. <http://www.scielo.org.co/pdf/luaz/n36/n36a09.pdf>
- Ayerbe, J. (2021). *Aprendizaje basado en proyectos en educación ambiental. Implementación en educación secundaria* [Tesi doctoral, Universitat de Granada]. Repositori Documental Digibug. <http://hdl.handle.net/10481/66770>
- Ayerbe, J., i Perales, F.J. (2020). Reinventa tu ciudad: aprendizaje basado en proyectos para la mejora de la concienciación ambiental en estudiantes de Secundaria. *Enseñanza de las ciencias*, 38(2), 181-203. <https://doi.org/10.1080/00461520.1991.9653139>
- Barros, E.C., Galarza, C. B. i Herrera, J. F. (2014). El aprendizaje basado en proyectos y la autoeficaxia de los/las profesores/as en la formulación de un plan de clase. *Alteridad*, 9(1), 56-64. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=5981073>
- Bello, E. (2021, 3 juny). 10 modelos de negocio sostenibles y rentables. *IEBS*. Recuperat 6 juny 2022, de <https://www.iebschool.com/blog/modelos-de-negocio-sostenibles-creacion-empresas/>
- Braun, D., i de Souza, L. (2020). Waste Management in Higher Education Institutions: A State of Art Overview. *IEOM Society International*, 75-86. <http://www.ieomsociety.org/detroit2020/papers/16.pdf>
- Castillejo, J. L., Colom, A. J., Mª Alonso, P., Rodríguez, T., Sarramona, J., Touriñán, J., i Vázquez, G. (2011). Educación para el Consumo. *Educación XXI*, 14(1), 35-58. <https://www.redalyc.org/pdf/706/70618224002.pdf>
- Decret 39/2011, de 29 d'Abril, pel qual es regula l'atenció a la diversitat i l'orientació educativa als centres educatius no universitaris sostinguts amb fons públics. *Butlletí Oficial de les Illes Balears*. <http://boib.caib.es/pdf/2011067/mp7.pdf>

- De la Gándara, J. J., i Osorio, A. (2020, 31 juliol). Compra compulsiva: ¿enfermedad o exceso?. *Adolescere*, III(2), 26-31.
https://www.adolescere.es/revista/pdf/volumen-VIII-n2-2020/2020-n2-26_31_Tema-de-revision-Compra-compulsiva.pdf
- El Salmón Contracorriente. (2015, 1 abril). *10 talleres diferentes sobre consumo crítico y responsable*. Recuperat 21 maig 2022, de
<https://www.elsalmoncontracorriente.es/?10-talleres-diferentes-sobre>
- González, E. J., i Meira, P. A. (2020). Educación para el cambio climático: ¿educar sobre el clima o para el cambio?. *Perfiles Educativos*, 42(168), 157-174.
<https://doi.org/10.22201/iisue.24486167e.2020.168.59464>
- Gutiérrez, J. i Pirrami, F. (2011), Water as Focus of Problem-Based Learning: An integrated Circular Program for Environmental Education in Secondary School. *US-China Education Review*, 2, 270-280.
<https://eric.ed.gov/?q=evidence+based+teaching+strategy&pg=1263&id=ED528324>
- Hernando, A. (2015). Viaje a la escuela del siglo XXI. Así trabajan los colegios más innovadores del mundo. *Fundación Telefónica*.
<https://www.fundaciontelefonica.com/noticias/record-descargas-viaje-escuela-siglo-21-alfredo-hernando/>
- IdDocente. (2017, 18 desembre). *Aprendizaje basado en proyectos (ABP): descubrir un mundo por explorar*. Recuperat 21 maig 2022, de
<https://iddocente.com/aprendizaje-basado-proyectos/>
- IDI. (s.d.). *Premis ICAPE als millors projectes empresarials en l'àmbit de l'economia social*. Recuperat 5 juny 2022, de
https://idi.es/index.php/contenido_busca_web_nivel3/detalle/2101
- Iempren (s.d.). *Recursos para emprender*. Recuperat 6 juny 2022, de
<https://www.iempren.es/es/herramientas-digiales/>
- IES Ses Estacions (2020). *Projecte Educatiu de Centre*. Recuperat 10 maig 2022, de
https://docs.google.com/document/d/1Bww7q2b0W389a7hMOCM0aU8bgxrj1APIK_YAB2L27ws/edit
- Ley Orgánica 3/2022, de 31 de marzo, de ordenación e integración de la Formación Profesional. *Boletín Oficial del Estado*, 78, de 01 de abril de 2022.
<https://www.boe.es/eli/es/lo/2022/03/31/3/con>
- Ley Orgánica 3/2020, de 29 de diciembre, por la que se modifica la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación. *Boletín Oficial del Estado*, 340, de 30 de diciembre de 2020. <https://www.boe.es/eli/es/lo/2020/12/29/3/dof/spa/pdf>

- Ley Orgánica 8/2013, de 9 de diciembre, para la mejora de la calidad educativa. *Boletín Oficial del Estado*, 295, de 10 de diciembre de 2013. <https://www.boe.es/buscar/pdf/2013/BOE-A-2013-12886-consolidado.pdf>
- Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación. *Boletín Oficial del Estado*, 106, de 4 de mayo de 2006. <https://www.boe.es/buscar/pdf/2006/BOE-A-2006-7899-consolidado.pdf>
- López, F. (2003). Dossier: la educación ambiental: pilar de un desarrollo sostenible - Mundialización y Educación. *Perspectivas*, XXXIII(3), 5-19. https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000132190_spa
- Makalixter. (2022, 2 març). *Científicos publican un informe escalofriante que detalla los graves riesgos del cambio climático* [Vídeo]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=eQW5Yvmvxy0>
- Martín, M., Casares, L., i Cáceres, J. (2021). Educación para el consumo sostenible desde la pedagogía crítica. *Educ. Pesqui*, 47, 1-17. [doi:https://doi.org/10.1590/S1678-4634202147235557](https://doi.org/10.1590/S1678-4634202147235557)
- Mas Sostenibles. (s.d.). *Beneficios y Riesgos de las Empresas Sostenibles*. Recuperat 2 juny 2022, de <http://www.massostenibles.com/beneficios-y-riesgos-de-las-empresas-sostenibles>
- Mesas, A. (2022, 9 maig). El engaño lucrativo: 6 formas de averiguar si una empresa hace greenwashing. *El Español*. <https://www.elespanol.com/engano-lucrativo-formas-averiguar-empresa-hace-greenwashing>
- Molina, C. (2019). *Educando en consumo responsable*. Recuperat 21 maig 2022, de <https://educandoenconsumoresponsable.blogspot.com/p/actividades.htm>
- Naciones Unidas. (s.d.). *El Acuerdo de París*. Recuperat 21 maig 2022, de <https://unfccc.int/es/process-and-meetings/el-acuerdo-de-paris>
- Navas, B. (2014). *Educación Ambiental en el Aula*. [Treball de fi de grau, Universidad de Valladolid]. <https://uvadoc.uva.es/bitstream/handle/10324/5151/TFG-B.482.pdf?sequence=1>
- Nubia-Aarias, B. (2016). El consumo responsable: educar para la sostenibilidad ambiental. *Aibi revista de investigación, administración e ingeniería*, 4(1), 29-34. [10.15649/2346030X.385](https://doi.org/10.15649/2346030X.385)
- Oficina Internacional de Educación de la UNESCO, (2003). La Educación Ambiental: pilar de un desarrollo sostenible. *Revista trimestral de educación comparada*, XXXIII(3), 263-337. https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000132190_spa
- ONU. (s.d.). *Objetivo 12: Garantizar modalidades de consumo y producción sostenibles*. Recuperat 16 maig 2022, de <https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/sustainable-consumption-production/>

- ONU. (s.d.). *Objetivos de Desarrollo Sostenible*. Recuperat 16 maig 2022, de <https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/objetivos-de-desarrollo-sostenible/>
- Orden ECD/308/2012, de 15 de febrero, por la que se establece el currículo del ciclo formativo de Grado Superior correspondiente al título de Técnico Superior en Administración y Finanzas. *Boletín Oficial del Estado*, 45, de 22 de febrero de 2012. <https://www.boe.es/eli/es/o/2012/02/15/ecd308/dof/spa/pdf>
- Parlament Europeu. (2020). *El impacto de la producción textil y de los residuos en el medio ambiente (infografía)*. Recuperat 16 maig 2022, de <https://www.europarl.europa.eu/news/es/headlines/society/20201208STO93327/el-impacto-de-la-produccion-textil-y-de-los-residuos-en-el-medio-ambiente>
- Real Decreto 1584/2011, de 4 de noviembre, por el que se establece el Título de Técnico Superior en Administración y Finanzas y se fijan sus enseñanzas mínimas. *Boletín Oficial del Estado*, 301, de 15 de diciembre de 2011. <https://www.boe.es/boe/dias/2011/12/15/pdfs/BOE-A-2011-19533.pdf>
- Ruiz, C., i Ferrari, E. R. (2019). El rol de la educación como herramienta fundamental para movilizar a la sociedad frente al problema del cambio climático. *La comunicación de la mitigación ante la emergencia climática*. 247-268. Repositori Documental idUS. <https://idus.us.es/handle/11441/91503>
- Sánchez, J. (2018, 25 juliol). *Cuál es la importancia de la educación ambiental*. Ecología Verde. Recuperat 16 maig 2022, de <https://www.ecologiaverde.com/cual-es-la-importancia-de-la-educacion-ambiental-1244.html>
- Torres, J., Prieto, C. i Vasconcelos, C. (2013). Problem based learning environmental scenarios: an analysis of science students and teachers questioning. *Journal of Schience Education*. 2(14), 71-74. https://www.researchgate.net/publication/260000358_Problem_based_learning_environmental_scenarios_An_analysis_of_science_students_and_teachers_questioning
- UNESCO. (2022, 5 maig). *Qué debe saber acerca de la Educación para el Desarrollo Sostenible*. Recuperat 16 maig 2022, de <https://www.unesco.org/es/education/sustainable-development/need-know>
- UpSpain (s.d.). *Beneficios de ser una empresa respetuosa con el medio ambiente*. Recuperat 2 juny 2022, de <https://www.up-spain.com/blog/beneficios-empresa-medio-ambiente/>
- Vilaseca, B. (2011). *El auge del consumo ecológico*. Recuperat 2 juny 2022, de <https://borjavilaseca.com/el-auge-del-consumo-ecologico/>

8. Annexes

Annex 1: Objectius de Desenvolupament Sostenible

Font: ONU (s.d.)

Annex 2: Revisió del marc legal

2.1. Preàmbul de la LOMLOE (2020)

Preàmbul LOMLOE (2020)

*En cuarto lugar, reconoce la importancia **de atender al desarrollo sostenible** de acuerdo con lo establecido en la Agenda 2030. [...] La educación para el desarrollo sostenible [...] incluye [...] la educación para la **transición ecológica**, sin descuidar la acción local, imprescindibles para abordar la **emergencia climática**, de modo que el alumnado conozca qué **consecuencias** tienen nuestras acciones diarias en el **planeta** y generar, por consiguiente, **empatía** hacia su **entorno** natural y social (LOMLOE, 2020)*

2.2. Article 40. Objectius. LOMQE (2013)

Article 40. Objectius. LOMQE (2013)

1. La Formación Profesional en el sistema educativo contribuirá a que el alumnado consiga los resultados de aprendizaje que le permitan: [...]
*j) Conocer y prevenir los **riesgos medioambientales** (LOMQE, 2013)*

2.3. Article 42. Continguts i organització de l'oferta. LOMLOE (2020)

Article 42. Continguts i Organització de l'oferta. LOMLOE (2020)

3. La formación profesional promoverá la integración de contenidos científicos, tecnológicos y organizativos y garantizará que el alumnado **adquiera** las **competencias** relacionadas con la digitalización, las habilidades para la gestión de la carrera, la innovación, el emprendimiento, la versatilidad tecnológica, la gestión del conocimiento y de su proyecto profesional, el compromiso con el **desarrollo sostenible** y la **prevención de riesgos laborales** y **medioambientales** y la responsabilidad profesional (LOMLOE, 2020)

2.4. Llei Orgànica 3/2022 (2020) de 31 de març, d'ordenació i integració de la Formació Professional.

Preàmbul IV. Llei Orgànica 3/2022.

[...] El Sistema de Formación Profesional puede y debe ser un aliado prioritario, tanto en la conversión a la economía digital como en la tarea de transición ecológica y lucha contra el cambio climático desde el ámbito laboral, aprovechando además las oportunidades que se abren en múltiples campos profesionales relacionados con la mitigación de emisiones (rehabilitación energética de edificios; instalación y mantenimiento de plantas de energía renovable; compostaje de biorresiduos), la adaptación a los impactos climáticos (jardinería de bajo consumo de agua; agroecología; horticultura urbana), o la promoción de una cultura de sostenibilidad (educación ambiental; ocio y turismo sostenible; consultoría en ahorro y eficiencia energética).

Article 3. Principis generals. Llei Orgànica 3/2022.

1. El Sistema de Formación Profesional se desarrolla conforme a los principios de:
l) Actualización permanente, adaptación ágil y detección proactiva y anticipatoria de los cambios y necesidades emergentes en los sectores productivos, en particular los asociados a la digitalización, la transición ecológica, la sostenibilidad ambiental, la innovación territorial, la salud y la atención a las personas.

Article 6. Objectius. Llei Orgànica 3/2022.

5. La oferta de formación actualizada y suficiente, que incorpore de manera proactiva y ágil tanto las competencias profesionales emergentes, como la innovación, la investigación aplicada, el emprendimiento, la digitalización, la sostenibilidad y la emergencia climática, en tanto que factores estructurales de éxito en el nuevo modelo económico.

Article 13. Currículum i elements bàsics. Llei Orgànica 3/2022.

1. Todo currículo de la formación profesional tendrá por objetivo facilitar el desarrollo formativo profesional de las personas, promoviendo su formación integral, contribuyendo al desarrollo de su personalidad en todas sus dimensiones, [...]. A tal fin deberá incorporar contenidos [...] vinculados a la digitalización, la defensa de la propiedad intelectual e industrial, la **sostenibilidad**, la innovación e investigación aplicada, el emprendimiento, la versatilidad tecnológica, las habilidades para la gestión de la carrera profesional, las relaciones laborales, la prevención de **riesgos laborales** y **medioambientales** [...].

Article 45. Cicles Formatius de Grau Mitjà i Grau Superior. Llei Orgànica 3/2022.

Las administraciones competentes determinarán, en su caso, módulos profesionales optativos que profundicen en mayor grado en el desarrollo de las competencias transversales tales como, entre otras, profundización en digitalización aplicada al sector, profundización en iniciativa empresarial y emprendimiento, lenguas extranjeras y profundización en desarrollo sostenible aplicado al sector, o que aporten los complementos de formación general para facilitar el seguimiento del itinerario formativo individual tales como, entre otras, ampliación de conocimientos humanísticos, ampliación de conocimientos científicos-técnicos, o habilidades sociales.

Annex 3: Objectius, resultats d'aprenentatge, criteris d'avaluació, continguts, competència general i competències professionals

3.1. Objectius generals

Objectius generals	
p)	Desenvolupar la creativitat i l'esperit d'innovació per donar resposta als reptes que es presenten en els processos i en l'organització del treball i de la vida personal.
q)	Prendre decisions de manera fonamentada, analitzant les variables implicades, integrant sabers de diferent àmbit i acceptant els riscos i la possibilitat d'equivocació, per a afrontar i resoldre diferents situacions, problemes o contingències.
r)	Desenvolupar tècniques de lideratge, motivació, supervisió i comunicació en contextos de treball en grup, per a facilitar l'organització i coordinació d'equips de treball.
w)	Utilitzar procediments relacionats amb la cultura emprenedora, empresarial i d'iniciativa professional, per a realitzar la gestió bàsica d'una petita empresa o emprendre un treball.
x)	Reconèixer els seus drets i deures com agent actiu en la societat, tenint en compte el marc legal que regula les condicions socials i laborals, per a participar com a ciutadà democràtic.
Real Decret 1584/2011	

3.2. Continguts del mòdul de Projecte d'Administració i Finances

Continguts del mòdul de Projecte d'Administració i Finances (Codi: 0657)	
a)	Identificació de necessitats del sector productiu i de l'organització de l'empresa:
	- Identificació de les funcions dels llocs de treball.
	- Estructura i organització empresarial del sector.
	- Activitat de l'empresa i la seva ubicació en el sector.
	- Organigrama de l'empresa.
	- Relació funcional entre departaments.
	- Tendències del sector: productives, econòmiques, organitzatives, d'ocupació i altres.
	- Procediments de treball en l'àmbit de l'empresa.
	- Sistemes i mètodes de treball.
	- Determinació de les relacions laborals excloses i relacions laborals especials.
	- Conveni col·lectiu aplicable a l'àmbit professional.
	- La cultura de l'empresa: imatge corporativa.
	- Sistemes de qualitat i seguretat aplicables en el sector.

b)	Disseny de projectes relacionats amb el sector:
	- Anàlisi de la realitat local, de l'oferta empresarial del sector en la zona i del context en el qual es desenvoluparà el mòdul professional de Formació en centres de treball.
	- Recopilació d'informació.
	- Estructura general d'un projecte.
	- Elaboració d'un guió de treball.
	- Planificació de l'execució del projecte: objectius, continguts, recursos, metodologia, activitats, temporalització i avaluació.
	- Viabilitat i oportunitat del projecte.
	- Revisió de la normativa aplicable.
c)	Planificació de l'execució del projecte:
	- Seqüenciació d'activitats.
	- Elaboració d'instruccions de treball.
	- Elaboració d'un pla de prevenció de riscos.
	- Documentació necessària per a la planificació de l'execució del projecte.
	- Compliment de normes de seguretat i ambientals.
	- Indicadors de garantia de la qualitat del projecte.
d)	Definició de procediments de control i avaluació de l'execució del projecte:
	- Proposta de solucions als objectius plantejats en el projecte i justificació de les seleccionades.
	- Definició del procediment d'avaluació del projecte.
	- Determinació de les variables susceptibles d'avaluació.
	- Documentació necessària per a l'avaluació del projecte.
	- Control de qualitat de procés i producte final.
	- Registre de resultats.
Ordre ECD/308/2012	

3.3. Resultats d'aprenentatge i criteris d'avaluació

Resultats d'Aprenentatge i Criteris d'Avaluació	
RA1	Identifica necessitats del sector productiu, relacionant-les amb projectes tipus que les puguin satisfer.
a)	S'han classificat les empreses del sector per les seves característiques organitzatives i el tipus de producte o servei que ofereixen.
b)	S'han caracteritzat les empreses tipus indicant l'estructura organitzativa i les funcions de cada departament.
c)	S'han identificat les necessitats més demandades a les empreses.
d)	S'han valorat les oportunitats de negoci previsibles en el sector.
e)	S'ha identificat el tipus de projecte requerit per a donar resposta a les demandes previstes.
f)	S'han determinat les característiques específiques requerides en el projecte.
g)	S'han determinat les obligacions fiscals, laborals i de prevenció de riscos i les seves condicions d'aplicació.
h)	S'han identificat possibles ajudes o subvencions per a la incorporació de noves tecnologies de producció o de servei que es proposen.
i)	S'ha elaborat el guió de treball que se seguirà per a l'elaboració del projecte.

RA2	Dissenya projectes relacionats amb les competències expressades en el títol, incloent i desenvolupant les fases que el componen.
	a) S'ha recopilat informació relativa als aspectes que seran tractats al projecte.
	b) S'ha realitzat l'estudi de viabilitat tècnica d'aquest.
	c) S'han identificat les fases o parts que componen el projecte i el seu contingut.
	d) S'han establert els objectius que es pretenen aconseguir identificant el seu abast.
	e) S'han previst els recursos materials i personals necessaris per a realitzar-ho.
	f) S'ha realitzat el pressupost econòmic corresponent.
	g) S'han identificat les necessitats de finançament per a la posada en marxa d'aquest.
	h) S'ha definit i elaborat la documentació necessària per al seu disseny.
	i) S'han identificat els aspectes que s'han de controlar per a garantir la qualitat del projecte.
RA3	Planifica l'execució del projecte, determinant el pla d'intervenció i la documentació associada.
	a) S'han seqüenciat les activitats, ordenant-les en funció de les necessitats d'implementació.
	b) S'han determinat els recursos i la logística necessària per a cada activitat.
	c) S'han identificat les necessitats de permisos i autoritzacions per a dur a terme les activitats.
	d) S'han identificat les necessitats de permisos i autoritzacions per a dur a terme les activitats.
	e) S'han identificat els riscos inherents a l'execució definint el pla de prevenció de riscos i els mitjans i equips necessaris.
	f) S'ha planificat l'assignació de recursos materials i humans i els temps d'execució.
	g) S'ha fet la valoració econòmica que dona resposta a les condicions de la implementació.
	h) S'ha definit i elaborat la documentació necessària per a l'execució.
RA4	Defineix els procediments per al seguiment i control en l'execució del projecte, justificant la selecció de les variables i instruments emprats.
	a) S'ha definit el procediment d'avaluació de les activitats o intervencions.
	b) S'han definit els indicadors de qualitat per a realitzar l'avaluació.
	c) S'ha definit el procediment per a l'avaluació de les incidències que puguin presentar-se durant la realització de les activitats, la seva possible solució i registre.
	d) S'ha definit el procediment per a gestionar els possibles canvis en els recursos i en les activitats, incloent el sistema de registre d'aquests.
	e) S'ha definit i elaborat la documentació necessària per a l'avaluació de les activitats i del projecte.
	f) S'ha establert el procediment per a la participació en l'avaluació dels usuaris o clients i s'han elaborat els documents específics.
	g) S'ha establert un sistema per a garantir el compliment del plec de condicions del projecte quan aquest existeix.
Real Decret 1584/2011	

3.4. Competència general del títol d'Administració i Finances

Competència general
La competència general d'aquest títol consisteix a organitzar i executar les operacions de gestió i administració en els processos comercials, laborals, comptables, fiscals i financers d'una empresa pública o privada, aplicant la normativa vigent i els protocols de gestió de qualitat, gestionant la informació, assegurant la satisfacció del client i/o usuari i actuant segons les normes de prevenció de riscos laborals i protecció mediambiental.
Real Decret 1584/2011

3.5. Competències professionals, personals i socials

Competències professionals, personals i socials	
ñ)	Resoldre situacions, problemes o contingències amb iniciativa i autonomia en l'àmbit de la seva competència, amb creativitat, innovació i esperit de millora en el treball personal i en els dels membres de l'equip.
o)	Organitzar i coordinar equips de treball amb responsabilitat, supervisant el seu desenvolupament, mantenint relacions fluides i assumint el lideratge, així com aportant solucions als conflictes grupals que es presentin.
s)	Realitzar la gestió bàsica per a la creació i funcionament d'una petita empresa i tenir iniciativa en la seva activitat professional amb sentit de responsabilitat social.
t)	Exercir els seus drets i complir amb les obligacions derivades de la seva activitat professional, d'acord amb el que estableix la legislació vigent, participant activament en la vida econòmica, social i cultural.
Real Decret 1584/2011	

Annex 4: Informació premis ICAPE

4.1. Bases del concurs

PREMIS ICAPE A PROJECTES EMPRESARIALS EN L'ÀMBIT DE L'ECONOMIA SOCIAL

BASES DEL CONCURS

The flowchart illustrates the competition process through seven steps, each with an icon and a description:

- 1. TRIAR UNA IDEA DE NEGOCI INNOVADORA QUE POSI EN PRÀCTICA LA CAPACITAT EMPRENEDORA** (Icon: Hand holding a lightbulb)
- 2. CONNECTAR LA SOSTENIBILITAT AMBIENTAL AMB ELS CONEIXEMENTS EMPRESARIALS** (Icon: Recycled symbol)
- 3. CONFORMAR UN DOSSIER ESCRIT AMB ELS APARTATS DE LA GUIA D'EMPREDORIA D'EMPREN** (Icon: Document with lightbulb)
- 4. VALIDAR LA IDEA EMPRESARIAL DEMOSTRANT LA SEVA RENTABILITAT, VIABILITAT AMBIENTAL** (Icon: Trash bin)
- 5. ENVIAR EL PROJECTE ESCRIT DINS EL PLAÇ ESTIPULAT (DATA MÀXIMA: 01/06/2022)** (Icon: Recycled symbol)
- 6. ELS SELECCIONATS HAURAN D'EXPOSAR LA IDEA AL TRIBUNAL DE L'IDI** (Icon: Sun)
- 7. ENTREGA DEL PREMI AL GUANYADOR** (Icon: Tree)

WWW.IDI.ES

PREMIS ICAPE A PROJECTES EMPRESARIALS EN L'ÀMBIT DE L'ECONOMIA SOCIAL

BASES DEL CONCURS

QUI POT PARTICIPAR?

JOVES EMPRENEDORS PROFESSIONALS (JEP):
GRAU MITJÀ
GRAU SUPERIOR

ON I QUAN INSCRIUREN-VOS?

INSCRIPCIÓ OBERTA FINS DIA 01/06/2022 A
[HTTPS://IDI.ES/INSCRIPCIÓ/ICAPE/22](https://idi.es/inscripció/icafe/22)

QUINS SON ELS PREMIS?

1.500€ 700€ 300€

QUÈ S'HA D'ENTREGAR?

- PLA EMPRESARIAL ESCRIT (MAX. 30 PÀGS)
- PRESENTACIÓ 15 MINUTS (FASE FINAL)

QUINS SON ELS OBJECTIUS?

- PLASMAR ELS BENEFICIS DE LA SOSTENIBILITAT AMBIENTAL AL PLA EMPRESARIAL
- CONNECTAR L'APRENENTATGE EDUCATIU AMB L'ENTORN
- POTENCIAR COMPETÈNCIES DE PENSAMENT CRÍTIC COMUNICACIÓ I LIDERATGE
- IMPULSAR LA CAPACITAT DE TREBALL EN EQUIP COL-LABORATIU

JOVES EMPRENEDORS PROFESSIONALS (JEP) PLANTEJA LA CREACIÓ I LA GESTIÓ D'UNA EMPRESA A PARTIR D'UNA IDEA INNOVADORA QUE S'HA DE DESENVOLUPAR. S'HA DE PASSAR PER TOTES LES ETAPES BÀSIQUES DE CREACIÓ DEL NEGOCI I ANÀLISI DE L'ENTORN. A TRAVÉS D'UN PLA DE MÀRQUETING, S'HA DE DEFINIR EL PÚBLIC OBJECTIU I, POSTERIORMENT, COMERCIALITZAR EL PRODUCTE O EL SERVEI. FINALMENT, S'HA DE FER UN PLA ECONÒMIC-FINANCIER PER JUSTIFICAR QUE LA VIABILITAT ECONÒMICA I LA SOSTENIBILITAT SON COMPATIBLES.

WWW.IDI.ES

4.2. Enllaços ICAPE

[Informació de l'IDI sobre els premis 2](#)

[Notícia CAIB sobre la darrera convocatòria](#)

Annex 5: Calendarització

mar-22							abr-22							may-22						
L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D	L	M	M	J	V	S	D
	1	2	3	4	5	6					1	2	3	2	3	4	5	6	7	8
7	8	9	10	11	12	13	4	5	6	7	8	9	10	Entrega dossier escrit	.1	Presentacions	5			
14	15	16	17	18	19	20	11	12	13	14	15	16	17	.8	19	20	21	22		
21	22	23	24	25	26	27	18	19	20	21	22	23	24	23	24	25	26	27	28	29
28	29	30	31				25	26	27	28	29	30	1	30	31					

Temporalització Mòdul de Projectes			
Avaluació	2 ^a		
Hores	25 hores		
Hores/setmana	3 hores (divendres)		
Temporalització	8 setmanes		
Sessions	8 sessions		
Calendarització de les sessions			
Març 2022			
04-03-2022	Sessió 1	3 hores	Introducció
11-03-2022	Sessió 2	3 hores	Desenvolupament
18-03-2022	Sessió 3	3 hores	Desenvolupament
25-03-2022	Sessió 4	3 hores	Desenvolupament
Abril 2022			
01-04-2022	Sessió 5	3 hores	Desenvolupament
08-04-2022	Sessió 6	3 hores	Desenvolupament
Interrupció de les classes des del dia 14 fins al 24 d'abril – Vacances de Pasqua			
29-04-2022	Sessió 7	3 hores	Desenvolupament +avaluació
Maig 2022			
02-05-2022			Entrega Dossier
06-05-2022	Sessió 8	3 hores	Presentacions

Annex 6: Seqüenciació de les sessions

Mòdul Projectes Administració i Finances	
Activitats d'iniciació	
Etapa EA	Motivació-sensibilització
Sessió 1 (3 hores)	
Títol:	L'emergència climàtica: establint el punt de partida pel canvi
Descripció d'activitats	<p>EVCR1: Reflexió sobre les pràctiques individuals i empresarials respecte al medi ambient</p> <p>1.1 Vídeo situació ambiental + reflexió de la causa del problema Visualització d'un vídeo per recordar la gravetat de la situació ambiental, entrant així en context i per sensibilitzar. Els alumnes fan primeres reflexions sobre què estem fent malament, si s'està actuant en conseqüència, si les mesures són suficients, etc. De manera voluntària ho compartiran amb el grup en veu alta. Enllaç al vídeo</p> <p>1.2 Pluja d'idees sobre com revertir la situació amb Mentimeter Es faran dues rondes a les quals els alumnes hauran d'aportar mesures preventives i per revertir la situació. Per una banda, des del punt de vista d'hàbits individuals i l'altra des del punt de vista empresarials. Posteriorment el docent comentarà en veu alta les idees més interessants, permetent que els alumnes reflexionen sobre les seves actuacions, què poden millorar, així com també agafen idees pel projecte que hauran d'elaborar.</p> <p>ABP1: Qüestionari Google Forms sobre el Pla Empresarial Els alumnes respondran algunes preguntes senzilles sobre els apartats i continguts del Pla Empresarial per tal de valorar els seus coneixements, el nivell de cada alumne i fer els grups de forma estratègia per tal de que el treball sigui el més fructífer possible (veure exemple a l'annex 7).</p>
Objectius de la sessió	<ul style="list-style-type: none"> · Valorar coneixements inicials sobre valors ambientals i Pla Empresarial. · Conèixer la personalitat de l'alumnat i els seus coneixements per fer grups. · Introducció al tema, sensibilització i motivació front l'aprenentatge.
Metodologia	<p><i>Model didàctic:</i> Constructivista i Comunicatiu-interactiu</p> <p><i>Estratègia:</i> Preinstruccional (organització d'idees i activar coneixement previ)</p> <p><i>Tècniques:</i> Aprenentatge basat en el pensament i la reflexió, Pluja d'idees, Qüestionari de coneixements previs.</p>
Temps	<p>EVCR1: 1.1 45 minuts, 1.2 45 minuts ABP1: 45 minuts</p> <p>La resta de temps (45 minuts) correspon a la presentació del mòdul, explicació de la dinàmica de treball del mòdul, pautes de l'ABP (objectius, en què consistirà, què hauran de fer, com, etc.), avaluació, objectius, etc.</p>
Recursos	Ordinadors, projector, altaveu, pissarra i retolador
Eines	Youtube, Mentimeter, Google Forms
Instrument d'Avaluació	<p><i>Finalitat:</i> Avaluació inicial/diagnòstica i qualitativa</p> <p><i>Tècnica:</i> informal d'observació (EVCR1) i d'interrogació (ABP1)</p> <p><i>Instrument:</i> EVCR1 observació sistemàtica i preguntes informals ABP1: qüestionari</p>

Atenció a la diversitat	Activitats portades a terme per conèixer l'alumnat i atendre les necessitats individuals de cada un (nivell de coneixement i rols per conformar els grups). L'activitat de reflexió és voluntària, sense forçar els alumnes més insegurs a participar i la pluja d'idees és amb Mentimeter ja que manté l'anonimat per a que es sentin segurs i participin lliurement sense sentir-se jutjats.
Mòdul Projectes Administració i Finances	
Activitats de desenvolupament	
Etapa EA	Investigació i coneixement
Sessió 2 (3 hores)	
Títol:	Ja tenim la nostra idea de negoci: ara per on comencem?
Descripció d'activitats	<p>Aquesta sessió començarà fent els grups de manera estratègica pel docent i dialogant entre ells sobre la idea de negoci que desenvoluparan.</p> <p>EVCR2: Investigació sobre pràctiques empresarials responsables</p> <p>2.1 Preguntes intercalades sobre diferents sectors empresarials sostenibles</p> <p>Primer el docent planteja als alumnes la següent pregunta: <i>quins models de negoci sostenible coneixeu?</i>. S'aniran apuntant a la pissarra i el docent ajudarà amb intervencions intercalades basant-se en aquesta referència de models.</p> <p>2.2 Recerca i exposició d'una petita empresa responsable</p> <p>Per grups, el professor assignarà un dels sectors prèviament exposats i els alumnes hauran de triar un exemple d'empresa petita i hauran de cercar informació sobre aquesta: en què consisteix, quin és el seu model sostenible, quins són els seus principis/valors, etc. Finalment ho hauran de plasmar a una eina digital (PowerPoint, Canva, Google Slides, Prezi, etc.) i un portaveu ho haurà d'explicar breument a la classe.</p> <p>A partir d'aquí, cada grup haurà de triar la idea que desenvoluparà al seu pla empresarial.</p> <p>ABP2: Jigsaw per aprendre sobre els apartats del Pla Empresarial</p> <p>El docent assignarà a cada membre del grup del projecte un nombre de l'1 al 4. Per aquesta activitat els alumnes es redistribuiran i s'ajuntaran per nombres. Amb aquesta nova agrupació els alumnes hauran de treballar i investigar que compona cada apartat del Pla Empresarial que els hi correspongui. Hauran de consensuar i anotar els punts que hi haurà d'haver i amb quina informació hauran de completar cada punt. Posteriorment els alumnes es tornaran a col·locar amb el seu grup de treball del projecte i cada un tindrà el coneixement del que s'ha d'incloure a cada apartat del pla.</p>
Objectius de la sessió	<ul style="list-style-type: none"> · Aprendre valors sostenibles i de consum responsable al món empresa. · Construir el coneixement: què és un negoci sostenible i quins són els apartats d'un pla empresarial.
Metodologia	<i>Model didàctic</i> : Constructivista, Actiu-Situat, Comunicatiu-interactiu
	<i>Estratègia</i> : Coinstruccional (construcció del coneixement)
	<i>Tècniques</i> : Preguntes intercalades (EVCR2), diàleg col·laboratiu (EVCR2), investigació en grup (EVCR2) i Jigsaw (ABP2), tot dintre de l'ABP.
Temps	<p>EVCR2: 1.1 20 minuts, 1.2 40 minuts</p> <p>ABP2: 60 minuts</p> <p>La resta de temps (60 minuts) correspon a l'agrupació dels alumnes establerta pel docent, al temps cedit per dialogar sobre la idea sostenible del projecte i per començar a treballar-la.</p>
Recursos	Ordinadors, projector, pissarra i retolador

<i>Eines</i>	Eina per fer presentacions (PowerPoint, Canva, Google Slides, Prezi, etc.)
<i>Instrument d'Avaluació</i>	<i>Finalitat:</i> Avaluació formativa qualitativa (veure que els alumnes van aprenent)
	<i>Tècnica:</i> informal d'observació i interrogació i semiformal basada en els resultats dels exercicis fets a classe.
	<i>Instrument:</i> d'observació sistemàtica i llista de verificació (EVCR2.2)
<i>Atenció a la diversitat</i>	<ul style="list-style-type: none"> · Grups heterogenis fets pel docent de manera estratègica. · Ajuda front la intervenció dels alumnes amb major dificultat/inseguretat amb preguntes que incloguin pistes però sense focalitzar l'atenció en un alumne en concret. · Agrupació pel Jigsaw estratègica tenint en compte el perfil i les habilitats dels alumnes (per exemple, posar al grup 1 els que tenen facilitat comptable-nomèrica per treballar el contingut de l'apartat econòmic-financer).
Mòdul Projectes Administració i Finances	
Activitats de desenvolupament	
<i>Etapa EA</i>	Investigació i coneixement
Sessió 3 (3 hores)	
<i>Títol:</i>	No som conscients dels residus que generem fins que ho veiem
<i>Descripció d'activitats</i>	EVCR3: Visita guiada a la gestora de residus de Mallorca, Tirme 3.1 Presa de consciència de la magnitud de residus i del cycle de cada un A aquesta visita un expert de les diferents plantes per tractar els diferents tipus de residu expliquen i mostren la impactant quantitat de residus que es generen. D'aquesta manera els alumnes prenen consciència. A més, ens mostren les seves iniciatives d'economia circular del residu (Projecte Finhava) i d'aprofitament del procés de cremació i digestió per generar energia.
	ABP2 Com podem materialitzar l'aprenentatge de la visita al projecte? L'alumnat haurà de reflexionar sobre com poden incloure una idea de les que han après a aquesta sortida al seu projecte (circularitat, disminució de residus emesos, reciclatge, aprofitament i reducció del desapropitament, etc.). Cada grup haurà d'enviar un resum de la seva proposta per Moodle.
<i>Objectius de la sessió</i>	<ul style="list-style-type: none"> · Sensibilitzar i prendre consciència de l'impacte dels hàbits de consum. · Adquirir valors sostenibles i de consum responsable al món empresa. · Construir el coneixement: aplicar iniciatives sostenibles relacionades amb els consum, l'ús de matèria, la reutilització, l'economia circular, etc.
<i>Metodologia</i>	<i>Model didàctic:</i> constructivista, actiu-situat, comunicatiu-interactiu-col·laboratiu
	<i>Estratègia:</i> Coinstruccional (construcció del coneixement)
	<i>Tècniques:</i> Flipped Classroom (EVCR3) investigació en grup per l'ABP (ABP3)
<i>Temps</i>	EVCR3: 3 hores ABP3: Activitat per fer a casa i entregar per Moodle abans de la següent sessió
<i>Recursos</i>	Quadern de notes per la visita, ordinador, Internet
<i>Eines</i>	Eina per fer escriure document (Word) i accés a Moodle per entregar la tasca
<i>Instrument d'Avaluació</i>	<i>Finalitat:</i> Avaluació formativa qualitativa (controlar l'aprenentatge de l'alumnat)
	<i>Tècnica:</i> informal d'observació i semi formal de la tasca que entreguen
	<i>Instrument:</i> d'observació sistemàtica i llista de verificació
<i>Atenció a la diversitat</i>	· Activitat molt motivadora i diferent apta per tots els alumnes ja que desperta la seva curiositat i els genera ganes d'aprendre i crear el seu propi coneixement.

	<ul style="list-style-type: none"> Entrega en grup on tots realitzen la seva aportació i aprenen els uns dels altres, permetent aclarir dubtes o idees que s'hagi pogut perdre algun alumne (ajuda entre iguals).
Mòdul Projectes Administració i Finances	
Activitats de desenvolupament	
<i>Etapa EA</i>	Investigació i coneixement + reflexió
Sessió 4 (3 hores)	
<i>Títol:</i>	Per què no totes les empreses es reconverteixen a sostenibles?
<i>Descripció d'activitats</i>	<p>EVCR4: El "boom" de les empreses sostenibles</p> <p>4.1 Lectura de l'article que reflexiona sobre el "greenwashing"</p> <p>A partir de la lectura de l'article que parla de com moltes empreses empen la tendència de la sostenibilitat empresarial i enganen al consumidor sense prendre accions reals. El que es pretén és fer reflexionar l'alumnat de perquè ocorre això, perquè els hi interessa a les empreses aparentar ser ambientalment respectuoses, els beneficis i els perjudicis de ser-ho, etc.</p> <p>4.2 Debat: pros i cons de la sostenibilitat ambiental de les empreses</p> <p>Es faran dos grups a classe, un que haurà de defensar els pros i l'altre grup els contres. Els alumnes hauran d'argumentar totes les aportacions que facin, independentment de que estiguin a favor d'una postura o d'una altra. Es tracta d'extreure les coses bones i dolentes i reflexionar sobre el motiu que fa que no totes les empreses s'hagin afegit a aquesta tendència. Es facilitarà aquest recurs per ajudar-los a construir arguments.</p>
	<p>ABP4: Plasmar totes aquestes idees al pla d'Empresa</p> <p>L'alumnat haurà d'incloure al pla d'empresa tots aquests pros/cons que apliquin al seu projecte empresarial (per exemple: generen impacte positiu de reputació que afecti a la promoció o eleva els costos i la burocràcia, suposant una barrera d'entrada). Es supervisarà aquesta tasca a classe i s'orientarà l'alumnat sobre com incloure a tots els apartats del Pla empresarial aquesta dimensió.</p>
<i>Objectius de la sessió</i>	<ul style="list-style-type: none"> Adquirir valors sostenibles i de consum responsable al món empresa. Construir el coneixement: prendre consciència de les implicacions que té per les empreses ser ambientalment responsables.
<i>Metodologia</i>	<i>Model didàctic:</i> constructivista, actiu-situat, comunicatiu-interactiu-col·laboratiu
	<i>Estratègia:</i> Coinstruccional (construcció del coneixement)
	<i>Tècniques:</i> Estudi de casos a partir d'una notícia actual d'un problema a l'ordre del dia i un debat sobre el contingut de la temàtica consum responsable (EVCR4) investigació en grup per l'ABP (ABP4).
<i>Temps</i>	EVCR4: 90 minuts i ABP4: 90 minuts
<i>Recursos</i>	Ordinadors i internet
<i>Instrument d'Avaluació</i>	<i>Finalitat:</i> Avaluació formativa qualitativa (controlar l'aprenentatge de l'alumnat)
	<i>Tècnica:</i> informal d'observació
	<i>Instrument:</i> d'observació sistemàtica i llista de verificació
<i>Atenció a la diversitat</i>	<ul style="list-style-type: none"> Article seleccionat amb paraules en negreta que marca els conceptes clau i amb un vocabulari i idees senzill per a que tots els alumnes ho entenguin. De cara al debat es proporciona un altre recurs que ajudi tot l'alumnat a conformar arguments, especialment els que no tinguin tant de nivell. Durant el debat es farà de moderador per tal de donar la paraula als alumnes més tímids o insegurs per tal de que tots tinguin espai de paraula. A més, front

	<p>respostes errònies s'intervindrà reforçant i revertint cap a la vessant correcta i sense ridiculitzar ni fer sentir malament a l'alumne que s'hagi errat.</p> <ul style="list-style-type: none"> De cara al projecte, es donaran directrius adaptades al nivell i a les necessitats de cada grup.
Mòdul Projectes Administració i Finances	
Activitats de desenvolupament	
<i>Etapa EA</i>	Reflexió Crítica
Sessió 5 (3 hores)	
<i>Títol:</i>	Aprenent a millorar els hàbits de consum individuals
<i>Descripció d'activitats</i>	<p>EVCR5: Necessitat o capritx? 5.1 Gamificació + debat: això si, això no</p> <p>Per aquesta activitat els alumnes es posaran per parelles i rebran una llista de béns i coses a fer a les que tenim dret els ciutadans d'una ciutat que han estat seleccionades com importants per poder viure. Degut a l'arribada d'un Govern molt estricte només poden triar consumir-ne 7, per tant cada parella haurà de triar i publicar l'elecció a un Padlet i posteriorment es posa en comú amb la resta de companys, comparant les diferències més rellevants i debatent si són necessitats o capritxos, com difereixen les necessitats entre individus/societats, reflexió sobre si consumim segons necessitats o capritxos, etc. Activitat inspirada en El Salmón Contracorriente. (2015, 1 abril).</p> <p>ABP5: Pòster de bones pràctiques relacionat amb la seva idea de negoci.</p> <p>Amb els grups del projecte, els alumnes hauran de conformar un pòster amb un eslògan i les bones pràctiques que potencia el seu model de negoci com a punts forts que empraran pel DAFO i per la comparativa contra els competidors. Aquests pòsters es faran emprant una eina digital (Canva, Miró, Genially, etc.), en grandària A3 i es penjaran als passadissos del centre per fomentar aquestes bones pràctiques als altres alumnes.</p>
<i>Objectius de la sessió</i>	<ul style="list-style-type: none"> Adquirir valors sostenibles i de consum responsable i aprendre a plasmarlos per traslladar-los a altres alumnes d'altres nivells educatius. Construir el coneixement: reflexionar sobre els hàbits de consum individuals i dotar a l'alumnat de capacitat crítica per millorar-los.
<i>Metodologia</i>	<p><i>Model didàctic:</i> constructivista, actiu-situat, comunicatiu-interactiu-col·laboratiu</p> <p><i>Estratègia:</i> Coinstruccional (construcció del coneixement)</p> <p><i>Tècniques:</i> Gamificació combinada amb debat (EVCR5) mapa d'idees clau dins l'ABP (ABP5).</p>
<i>Temps</i>	<p>EVCR5: 60 minuts i ABP5: 75 minuts</p> <p>La resta de temps es dedicarà a resoldre dubtes sobre el projecte i a que segueixin desenvolupant-lo.</p>
<i>Recursos</i>	Ordinadors i internet, projectors, pissarra amb retolador, impressora i fulls A3
<i>Eines</i>	Padlet, eina digital pel pòster (Canva, Miró, Genially, etc.)
<i>Instrument d'Avaluació</i>	<p><i>Finalitat:</i> Avaluació formativa qualitativa (controlar l'aprenentatge de l'alumnat)</p> <p><i>Tècnica:</i> informal d'observació (EVCR5) i semi-formal (ABP5)</p> <p><i>Instrument:</i> d'observació sistemàtica (EVCR5) i rúbrica (ABP5)</p>
<i>Atenció a la diversitat</i>	<ul style="list-style-type: none"> Les parelles estaran conformades de manera estratègica, especialment pels dos perfils d'alumnes que poden ajudar i que necessiten ajuda.

	<ul style="list-style-type: none"> · Activitat dinàmica i activa per fer que l'alumnat que presenti major dificultat per atendre a classe o entrar en concepte es motivi i es centri en fer-ho. · S'empra Padlet ja que els alumnes amb major inseguretat tenen manco pressió per presentar les seues resultats. Posteriorment quan es revisin i es contemplin les reflexions no es farà referència a cap en concret, es faran comentaris i intervencions per a que es replantegin alguns aspectes amb preguntes intercalades. · El Pòster permet fer un punt de situació amb una dinàmica diferent, més creativa a la qual poden destacar altres alumnes que pot ser no ho facin amb les activitats de les reflexions escrites.
Mòdul Projectes Administració i Finances	
Activitats de desenvolupament	
<i>Etapa EA</i>	Investigació i coneixement + reflexió crítica
Sessió 6 (3 hores)	
<i>Títol:</i>	El paper dels mitjans publicitaris a les nostres necessitats de consum
<i>Descripció d'activitats</i>	<p>EVCR6: Taller per descobrir la cara oculta del màrqueting i la publicitat</p> <p>6.1 Xerrada d'un ponent expert en matèria</p> <p>A aquesta sessió un especialista d'aquest món vindrà al centre a contar com mitjançant la publicitat s'aconsegueix convertir en necessitat allò que realment no ho és. Es tracta de tàctiques que juguen amb els punts dèbils de la psicologia humana i que aconseguen convèncer de que amb aquell bé/servei es solucionaran tots els problemes. A més, el ponent es centrarà en la publicitat a les xarxes socials, la realitat més propera a l'alumnat per tal de que aprenguin a identificar aquesta publicitat i tinguin eines i recursos per no caure a la trampa.</p> <p>6.2 Test anònim d'autoestima i consum de la publicitat a les xarxes socials</p> <p>Els alumnes respondran a un qüestionari anònim a Google Forms sobre el consum que fan de la publicitat (especialment de les xarxes socials) i els indicis de baixa autoestima que puguin ser el motiu desencadenant. Els resultats es projectaran a la pissarra i el docent els farà reflexionar sobre el que surti emprant preguntes interactives.</p>
	<p>ABP6: Un pla de màrqueting lliure de publicitat enganyosa</p> <p>Amb els grups del projecte, els alumnes hauran de treballar el pla de màrqueting del seu projecte per tal d'alliberar-lo de la publicitat enganyosa. Hauran de fer-lo tenint en consideració tots els aspectes apresos de la ponència i de les reflexions del test d'autoestima i consum.</p>
<i>Objectius de la sessió</i>	<ul style="list-style-type: none"> · Adquirir valors per reforçar la seva autoestima i fomentar el consum responsable. · Construir coneixement: reflexionar sobre la seva postura front la publicitat i detectar debilitats d'autoestima que generin un consum irresponsable. Plasmar l'aprenentatge amb una publicitat de qualitat al seu projecte.
<i>Metodologia</i>	<i>Model didàctic:</i> constructivista, actiu-situat, comunicatiu-interactiu-col·laboratiu
	<i>Estratègia:</i> Coinstruccional (construcció del coneixement)
	<i>Tècniques:</i> Mètode Expositiu d'un expert en matèria + aprenentatge basat en la reflexió desencadenat per un qüestionari i les preguntes intercalades (EVCR6) investigació dins l'ABP (ABP6).
<i>Temps</i>	EVCR6: 60 minuts (6.1) 45 minuts (6.2) i ABP6: 45 minuts
<i>Recursos</i>	Ordinadors i internet, projectors, pissarra amb retolador
<i>Eines</i>	Google Forms

<i>Instrument d'Avaluació</i>	<i>Finalitat:</i> Avaluació formativa qualitativa (controlar l'aprenentatge de l'alumnat).
	<i>Tècnica:</i> informal d'observació dels resultats dels qüestionaris i les reflexions.
	<i>Instrument:</i> d'observació sistemàtica (l'apartat de màrqueting de l'ABP s'avaluarà dins l'avaluació final del projecte).
<i>Atenció a la diversitat</i>	<ul style="list-style-type: none"> · Front l'exposició s'organitzarà als alumnes a l'aula de tal manera que els que es solen despistar més estaran situats estratègicament per evitar-ho · El test de l'autoestima i els hàbits de consum serà anònim per aquells alumnes que siguin més insegurs o tímids no es sentin jutjats. Les reflexions en veu alta també seran genèriques i positives, en cap cas acusacions o molt agressives per evitar ferir la sensibilitat de cap alumne. · Al treball en grup els rols dins d'aquests faran que surti un pla de màrqueting que reflecteixi i potenciï l'aprenentatge de l'alumnat en aquesta matèria.
Mòdul Projectes Administració i Finances	
Activitats finals	
<i>Etapa EA</i>	Reflexió Crítica
Sessió 7 (3 hores)	
<i>Títol:</i>	Autoavaluació dels valors adquirits
<i>Descripció d'activitats</i>	<p>EVCR7: Autoavaluació sobre l'aprenentatge en consum responsable</p> <p>Activitat basada amb l'autoavaluació i l'heteroavaluació on els alumnes valoren com ha sigut el seu camí i el procés d'ensenyament-aprenentatge dins aquest mòdul. Es facilitarà una enquesta anònima on podran marcar dintre d'una escala de valoració diferents aspectes relacionats amb el seu aprenentatge i amb el procés sencer.</p>
	<p>ABP7: Practicant l'exposició oral de l'ABP</p> <p>7.1 Continguts de l'exposició</p> <p>Per grups s'hauran de seleccionar els punts més rellevants que es consideri que han d'aparèixer a la presentació oral, així com també s'hauran de repartir segons el domini i els interessos dels integrants del grup. Cada alumne llistarà individualment els que consideri rellevants. Posteriorment es col·locaran amb els grups i posaran en comú les seves idees, arribant a un acord definitiu sobre què incloure a la seva presentació. Finalment un portaveu de cada grup exposarà aquestes idees a la resta de companys de classe i entre tots mitjançant el diàleg arribarem a un consens. El docent fa de guia i moderador a aquesta darrera part, intervenint com faci falta per aconseguir que surtin els punts que es considerin rellevants i recordant a l'alumnat que el seu objectiu és persuadir als inversors/jurat de que el seu projecte és viable.</p>
	<p>7.2 Com fer una exposició oral</p> <p>Finalment, degut a que l'exposició oral és un dels aspectes que més costa a l'alumnat i que més els hi falta treballar, a classe farem una revisió de què s'ha de tenir en consideració. Primer de tot es farà una pluja d'idees sobre què creuen els alumnes que s'ha de tenir en compte emprant Mentimeter. Posteriorment, es projectarà una presentació amb els diferents aspectes a tenir en compte i es posaran exemples per entendre que s'ha de fer i que no. Amb el suport dels exemples els alumnes aconsegueixen captar molt millor les idees per portar a terme una bona presentació.</p>
<i>Objectius de la sessió</i>	<ul style="list-style-type: none"> · Valoració de l'aprenentatge en valors de consum responsable adquirits · Construir coneixement: aprendre les competències de síntesi, elecció del contingut rellevant, comunicació i expressió oral.
<i>Metodologia</i>	<i>Model didàctic:</i> constructivista, actiu-situat, comunicatiu-interactiu-col·laboratiu

	<p><i>Estratègia:</i> postinstruccional amb l'autoavaluació de l'aprenentatge (EVCR7) coinstruccional per organitzar les idees (ABP7.1) i per orientar (ABP7.2).</p> <p><i>Tècniques:</i> reflexió i pensament crític sobre el propi aprenentatge i la implicació (EVCR7) i aprenentatge col·laboratiu basat en la pluja d'idees i la discussió guiada pel docent dins l'ABP (ABP7).</p>
<i>Temps</i>	EVCR7: 30 minuts, ABP7.1: 45 minuts, ABP7.2: 45 minuts
<i>Recursos</i>	Ordinadors i internet, projectors, pissarra amb retolador
<i>Eines</i>	Google Forms per respondre l'autoavaluació (EVCR7), diapositives per presentar el contingut i aspectes a tenir en compte per l'exposició oral (ABP7).
<i>Instrument d'Avaluació</i>	<p><i>Finalitat:</i> Avaluació formativa qual-quantitativa per controlar l'aprenentatge de l'alumnat (EVCR7) i formativa qualitativa per l'exposició oral (ABP7).</p> <p><i>Tècnica:</i> semi-formal per l'autoavaluació (EVCR7), informal d'observació de les intervencions dels alumnes a l'apartat de l'exposició oral (ABP7).</p> <p><i>Instrument:</i> escala de valoració (EVCR7)</p>
<i>Atenció a la diversitat</i>	<ul style="list-style-type: none"> · Les afirmacions incloses a l'escala d'autoavaluació de l'aprenentatge són senzilles i enfocades per tal d'assegurar l'enteniment i la capacitat de resposta · La posada d'idees en comú entre iguals prèvia a la compartició a la resta de classe ajuda a fer un procés d'enteniment previ que posteriorment es consolida amb la compartició amb la resta de classe, especialment útil pels alumnes que necessiten una segona volta per entendre les idees. · El professor fa una exposició amb exemples per tal de que als alumnes els hi quedi clar com fer l'exposició oral i què han de treballar per fer-la bé.

Mòdul Projectes Administració i Finances

Activitats finals

<i>Etapa EA</i>	Acció Comunicativa + Reflexió Crítica
	Sessió 8 (3 hores)
<i>Títol:</i>	Presentacions i valoració final
	<p>Aquesta activitat comença amb l'exposició dels projectes de cada grup. Posteriorment es passa a la reflexió i avaluació.</p> <p>ABP8: Avaluació de les exposicions dels projectes</p> <p>8.1 Co-avaluació del projecte</p> <p>Els alumnes avaluaran el resultat del seu projecte en grup (incloent la presentació i el dossier escrit) i repartiran la nota si consideren que el treball hagi sigut desproporcionat. Es prepararà un Excel que es pujarà a Moodle amb les dimensions que hagin de valorar del seu treball com equip amb notes de l'1 (nota mínima) al 5 (nota màxima). Els alumnes publicaran el dibuix que els hi surti a la diana amb una petita autoreflexió de grup i enviaran per Moodle la distribució final de la nota que decideixin fer (annex 12.1).</p> <p>8.2 Reflexió final d'aprenentatge del mòdul i autoavaluació</p> <p>Els alumnes hauran de fer individualment una reflexió final de com ha sigut el seu aprenentatge al mòdul. Han d'integrar la valoració del procés d'ensenyament-aprenentatge de valors sostenibles i consum responsable amb la coavaluació del projecte empresarial i fer una reflexió final individual, analitzant com ha sigut el procés. Poden emprar el format que vulguin, ha de ser una pàgina i pot esser o be una redacció, una representació gràfica, un mapa conceptual, etc. Els alumnes entregaran per Moodle aquesta tasca (annex 12.2).</p>

<i>Objectius de la sessió</i>	<ul style="list-style-type: none"> · Valoració de la implicació, de l'aprenentatge individual i del treball en equip. · Reflexió sobre el procés d'ensenyament-aprenentatge amb l'ABP.
<i>Metodologia</i>	<i>Model didàctic:</i> constructivista, actiu-situat, comunicatiu-interactiu-col·laboratiu
	<i>Estratègia:</i> postinstruccional amb l'autoavaluació de l'aprenentatge.
	<i>Tècniques:</i> control de la comprensió i reflexió sobre el procés d'ensenyament-aprenentatge (tant individual com en grup).
<i>Temps</i>	Exposicions: 90 minuts, Avaluacions: 90 minuts
<i>Recursos</i>	Ordinadors i internet, projector, altaveus i pissarra amb retolador
<i>Eines</i>	Excel amb els criteris a valorar i el gràfic d'aranya (ABP8.1) i eina emprada per la reflexió final (Word, PowerPint, Canva, Prezi, Genially, etc.) (ABP8.2)
<i>Instrument d'Avaluació</i>	<i>Finalitat:</i> Avaluació final qual-quantitativa per controlar l'aprenentatge de l'alumnat.
	<i>Tècnica:</i> semi-formal basada en l'observació sistemàtica i els resultats obtinguts amb el projecte i la presentació
	<i>Instrument:</i> escala de valoració amb gràfic d'aranya + diari final
<i>Atenció a la diversitat</i>	<ul style="list-style-type: none"> · A aquest procés d'avaluació el que suma és l'esforç i la implicació al projecte i al treball en equip, no el nivell de coneixements. Aquest format d'avaluació dona major cabuda a la diversitat de l'alumnat respecte a altres mètodes. · La reflexió individual deixa obert el format per tal de que cada alumne pugui escollir la manera que millor li vagi per expressar-se.

Annex 7: Qüestionari de coneixements previs sobre el Pla d'Empresa

Coneixements Previs del Pla Empresarial (Mòdul de Projectes)

Aquest qüestionari serveix per fixar el punt de partida dels coneixements de classe per començar a explicar el tema

 mpalaupayeras@gmail.com (no compartidos)

[Cambiar de cuenta](#)

***Obligatorio**

Què diries que és un Pla Empresarial? *

Tu respuesta

Per a què serveix? *

Tu respuesta

Havies sentit parlar mai del concepte Pla d'Empresa? *

Si

No

Senyala els apartats que consideris que ha d'incloure un Pla Empresarial (n'hi ha *
més d'una)

- Resum Executiu
- Contabilitat de l'empresa
- Pla de marketing
- Descripció de la idea de negoci
- Previsió econòmica-financera
- Anàlisi de mercat
- Pla operatiu i de recursos humans
- Detall d l'estat del projecte

Com inclouries al pla d'Empresa la dimensió sostenibilitat? *

Tu respuesta

Creus que té algún benefici per les empreses tenir en compte el medi ambient *
(impacte positiu)?

- Si
- No

Sabries donar un exemple de petita empresa sostenible? *

Tu respuesta

De tots els següents apartats, quin és el que més t'interessa?

- Confecció i definició de la idea de negoci
- Estudi de mercat, competència, ...
- Definició de preus i estratègia de venda
- Estratègia de promoció i publicitat
- Apartat econòmic-financer

De tots els següents apartats, quin és el que manco t'interessa o més et costa?

- Confecció i definició de la idea de negoci
- Estudi de mercat, competència, ...
- Definició de preus i estratègia de venda
- Estratègia de promoció i publicitat
- Apartat econòmic-financer

Enviar Borrar formulario

Nunca envíes contraseñas a través de Formularios de Google.

Este contenido no ha sido creado ni aprobado por Google. [Notificar uso inadecuado](#) - [Términos del Servicio](#) - [Política de Privacidad](#)

Google Formularios

Annex 8: Manual Emprenedoria Iempren (IDI)

PLAN DE EMPRESA

iempren

Recursos per **emprendre**

[Enllaç directe a la guia online](#)

8.1. Guia de continguts del Pla Empresarial

PROJECTE D'ADMINISTRACIÓ I FINANCES

Pla Empresarial d'una Idea de negoci sostenible

Objectiu: iniciativa emprenedora d'una empresa que contribueixi al foment del consum responsable per la qual heu de conformar la planificació completa a un projecte escrit. Amb el dossier heu de demostrar la seva viabilitat econòmica i ambiental.

APARTATS DEL PLA

- 1 Resum Executiu**
Primera pàgina a la qual heu de resumir els aspectes més rellevants (idea, objectiu, aportació a la iniciativa de consum responsable, etc.)
- 2 Descripció de la idea**
Origen de la idea, descripció del producte/servei, explicació des del punt de vista sostenible, necessitats que cobreix, elements diferenciadors
- 3 Anàlisi de mercat**
Descripció del sector, entorn, descripció dels clients potencials, anàlisi de la competència, DAFO, etc.
- 4 Pla de marketing**
Estratègia de preus, Estratègia de comunicació i ventes, Previsió de ventes
- 5 Pla productiu**
Estratègia relacionada amb el funcionament i l'organització empresarial
- 6 Pla econòmic-financer**
Justificació de la rentabilitat emprant dades: Inversió inicial, Pla de finançament, Previsió d'ingressos i despeses, Cashplan, Compta de P&G, Balanç, Ratis de rentabilitat

PROJECTE D'ADMINISTRACIÓ I FINANCES

Pla Empresarial d'una Idea de negoci sostenible

FORMAT

- Arial - Tamaño 12
- Interlineat 1,5
- Marges 3cm
- Màxim 30 pàgines (no inclou portada, índex, bibliografia, annexes)
- Portada original feta amb Canva

AVALUACIÓ PLA ESCRIT

- Entrega dia **02/05/2022**

60% de la nota

- Coneixements d'FP (25%)
- Coneixements Consum Responsable (30%)
- Continguts (20%)
- Presentació, redacció, ortografia (15%)
- Innovació, originalitat, viabilitat (10%)

AVALUACIÓ PRESENTACIÓ

- Presentacions dia **06/05/2022**

20% de la nota

- Continguts (20%)
- Claredat i qualitat exposició (30%)
- Domini (25%)
- Habilitat Comunicació (15%)
- Temps (10%)

20% RESTANT D'AVLUACIONS I PARTICIPACIÓ

Annex 9: Qüestionari d'avaluació del mòdul i del docent

Aquesta escala de valoració es plasmarà al Moodle per a que els alumnes el contestin seleccionant l'opció que considerin per cada afirmació:

	Gens 1	Poc 2	Regular 3	Bastant 4	Molt 5
1. El professor explica de forma ordenada clara i concisa					
2. El contingut que ens dona el professorat és adequat en base a les nostres necessitats					
3. El professor explica a un bon ritme, ni massa ràpid ni massa lent i és fàcil de seguir					
4. El professor demostra que es prepara les classes					
5. El professor empra una metodologia que ens funciona i ens va bé per aprendre el contingut					
6. El professor relaciona i ajuda a que entenguem els conceptes amb una aplicació molt pràctica					
7. El professor domina suficientment la matèria que ens explica					
8. El professor fa que la classe sigui amena i entretinguda, facilitant prestar atenció					
9. El professor s'expressa bé i es fàcil d'entendre					
10. Les explicacions del professor m'ajuden a entendre la matèria					
11. El professor ens anima a participar activament a les classes					
12. El professor resol dubtes i ajuda a preparar els exàmens					
13. El professor es preocupa de que entenguem el que explica					
14. El professor ha triat una temàtica interessant					
15. La manera d'avaluar del professor és justa					
16. Els requeriments i el que espera el professor a les proves i a les entregues són clares					
17. El professor avalua de forma justa					
18. El nivell de les proves és l'adequat i es correspon amb el nivell de classe					
19. La qualificació del mòdul reflecteix el meu esforç fet a la llarga del curs					
20. Estic satisfet amb els resultats obtinguts i amb el meu aprenentatge					
21. La càrrega de feina ha estat apropiada					
22. El professor ha tingut en consideració la conciliació laboral amb els estudis					
Observacions:					

Annex 10: Rúbriques d'avaluació

10.1 Rúbrica per avaluar el dossier escrit

		EXCELENT	NOTABLE	BÉ	SUFICIENT	INSUFICIENT
Coneixement de tota la formació reflectit	25%	2,5	2	1,5	1	0
		S'ha produït el següent: - Reflecteix coneixement adquirit a tots els mòduls de l'FP - Lliure d'errors	S'ha produït el següent: - Reflecteix coneixement adquirit a tots els mòduls de l'FP - Algún error poc rellevant (màxim 2)	S'ha produït 1 d'aquests esdeveniments: - Ha comès un error greu o - Més de dos poc rellevant	S'ha produït 1 d'aquests esdeveniments: - Manca coneixement adquirit als mòduls d'FP (n'hi ha poc) o - Ha comès un error greu o - Més de dos poc rellevant	Es donen 2 dels següents esdeveniments: - Manca coneixement adquirit als mòduls d'FP (n'hi ha poc) - Ha comès un error greu - Més de dos poc rellevant
Coneixement sobre la matèria transversal (consum responsable i responsabilitat ambiental)	30%	3	2	1	0,5	0
		- Reflecteix tots els àmbits d'educació ambiental i consum responsable revisats a l'aula - Afegeix material addicional	- Reflecteix tots els àmbits d'educació ambiental i consum responsable revisats a l'aula	- Reflecteix alguns àmbits d'educació ambiental i consum responsable revisats a l'aula (manquen 2 o manco, per exemple la circularitat o el màrqueting responsable)	- Manca protagonisme dels àmbits d'educació ambiental i consum responsable revisats a l'aula (més de 2)	- Absència de presència d'educació ambiental i consum responsable
Adequació dels continguts	20%	2	1.5	1	0.5	0
		Totes les parts explicades i requerides apareixen en el treball i amb el contingut correcte corresponent a cadascuna.	Apareixen totes les parts però amb algun error no gaire rellevant quant al contingut de cadascuna (no ha entès l'apartat, ha barrejat amb uns altres, repetit...)	Falta algun apartat no gaire important o ha comès algun error quant a contingut per no haver inclòs algun subapartat	Falta algun apartat no gaire important i ha comès algun error quant a contingut més greu	Falten apartats i el contingut de cadascun és insuficient quant al demanat
Presentació, ortografia i redacció	15%	1.5	1	0.5	0.25	0
		- Compleix amb els requisits demanats de presentació (marges, contingut de la portada, etc.) - Compleix amb la longitud màxima - Netedat, Originalitat, Visual i Ordenat - Cap falta d'ortografia	Compleix 3 dels requisits anteriors i el que falla no és molt greu	Compleix 2 dels requisits anteriors i els que fallen no són molt greus	Compleix 1 dels requisits anteriors i els que fallen no són molt greus	No compleix cap requisit anterior o bé en falla algun de manera molt greu
Innovació, originalitat i viabilitat	10%	1	0.75	0.5	0.25	0
		La idea és original, innovadora i viable	La idea és original i innovadora però li falta viabilitat	La idea és poc original però innovadora i viable	La idea careix d'originalitat i innovació però és viable	La idea careix dels tres factors

10.2 Rúbrica per avaluar el l'exposició oral

		EXCELENT	NOTABLE	BÉ	SUFICIENT	INSUFICIENT
Contingut de la presentació	20%	2	1,5	1	0,5	0
		S'ha produït el següent: - Reflecteix coneixement adquirit a tots els mòduls de l'FP - Lliure d'errors	S'ha produït el següent: - Reflecteix coneixement adquirit a tots els mòduls de l'FP - Algún error poc rellevant (màxim 2)	S'ha produït 1 d'aquests esdeveniments: - Ha comès un error greu o - Més de dos poc rellevant	S'ha produït 1 d'aquests esdeveniments: - Manca coneixement adquirit als mòduls d'FP (n'hi ha poc) o - Ha comès un error greu o - Més de dos poc rellevant	Es donen 2 dels següents esdeveniments: - Manca coneixement adquirit als mòduls d'FP (n'hi ha poc) - Ha comès un error greu - Més de dos poc rellevant
Claredat i qualitat de l'exposició	30%	3	2	1	0,5	0
		- Exposició d'idees clares i concises que permeten justificar les conclusions - Material visual i de suport clar	- Exposició d'idees clares i concises que permeten justificar les conclusions - Material visual i de suport no acompanyen el discurs	- Manca claredat a l'exposició d'idees però permeten justificar les conclusions o - Material visual i de suport irrelevants per la presentació	- Manca claredat a l'exposició d'idees i no enllacen amb la justificació de les conclusions o - Material visual i de suport irrelevants per la presentació	- Absència de coherència a les idees exposades, no enllacen amb les conclusions i els materials de suport son irrelevants i confusos
Domini del tema i resposta a preguntes	25%	2,5	2	1,5	1	0
		Demostra un excel·lent coneixement del tema i es capaç de respondre les preguntes sense problema	Demostra bon domini i respon les preguntes (tot i que s'observa certa inseguretat)	Domina parts del tema i respon part de les preguntes	Presenta mancances importants de certs apartats del tema o dificultats per respondre les preguntes	No sembla haver integrat els coneixements (incapacitat de respondre preguntes)
Habilitat de Comunicació	15%	1,5	1	0,5	0,25	0
		Compleix tots aquests punts: (1) Volum adequat (2) Vocalització clara (4) Bon llenguatge corporal (5) Contacte visual	Falla a un dels 5 punts	Falla a dos dels 5 punts	Falla a 3 dels 5 punts	Falla a més de 3 punts
Organització temporal	10%	1	0,75	0,5	0,25	0
		Fa servir el temps de forma correcta	Fa servir el temps de forma correcta, però el podria distribuir millor	Fa servir massa temps (fins 5 minuts extra) però la distribució entre apartats és correcta	Fa servir massa temps (superior a 5 minuts extra)	Mala distribució del temps entre els apartats i presentació massa llarga o massa curta (sobren/falten més de 5 minuts)

Annex 11: Llista de verificació per valorar la participació

Escala de valoració per la participació de l'alumnat (heteroavaluació)

		
1 Ha participat de manera activa durant totes les sessions	☐	☒
2 Ha fet les tasques encomanades i ha complit amb els temps	☐	☒
3 Bona actitud i predisposició per treballar en equip	☐	☒
4 Ha estat atent a les explicacions del docent	☐	☒
5 Ha demostrat haver reforçat les competències i habilitats	☐	☒
6 Ha demostrat millorar al procés d'ensenyament-aprenentatge	☐	☒
Puntuació total	0	6
Nota Final	1 punt	

La nota total es calcula a partir d'una regla de tres, podent ser el màxim 1 punt sobre la nota final (la participació val un 10%)

Annex 12: Material per la coavaluació i l'autoavaluació

12.1 Coavaluació

coavaluació

Aquesta valoració la faran per cada membre del grup, els altres companys

	Gens 1	Poc 2	Bé 2	Molt bé 2
Participa en l'organització i la distribució de les tasques				
Compleix amb les tasques assignades i el seu rol				
Participació activa al treball en equip				
Compromís amb les entregues i els temps				
Contribueix al bon clima i ambient de feina				
Ajuda als companys				
Implicació en investigar i crear contingut innovador				
Respecte cap als companys				
Escolta l'opinió i té en compte les idees dels companys				

nota alumne 1

12.2 Autoavaluació

AUTOAVALUACIÓ

ESCALA DE VALORACIÓ

cada alumne es valora en quant als següents aspectes amb una nota entre 1 (molt malament) i 5 (molt bé).

VISUALITZACIÓ AL GRÀFIC D'ARANYA

Aquest permet identificar els punts forts i dèbils del procés d'aprenentatge

REFLEXIÓ FINAL PADLET

Reflexió sobre el que surt al gràfic d'aranya i qualificació final a un mateix a Padlet

	Nota
Assoliment de valors ambientals	5
Assoliment conceptuals Pla Empresarial	4
Ús de l'aprenentatge de tot l'FP	2
Predisposició per aprendre	5
Participació	3
Cooperació al Treball en Equip	4
Capacitat crítica i de raonament	3

Marta Palau Payeras · 2d

Diana per autoavaluar-me

Hecho con un aura de misterio

Marta Palau (Nota autoavaluació=8)

Assoliment de valors ambientals: 5
Assoliment conceptuals Pla Empresarial: 4
Ús de l'aprenentatge de tot l'FP: 2
Predisposició per aprendre: 5
Participació: 3
Cooperació al Treball en Equip: 4
Capacitat crítica i de raonament: 3

Considero que he avançat molt en el meu aprenentatge, sobre tot relacionat amb els valors ambientals i que respecte al meu punt de partida el meu aprenentatge ha sigut exponencial. He tingut un paper de líder al treball en equip, m'he implicat molt i he participat a classe. Considero que gràcies a la meua bona predisposició front l'aprenentatge aquesta experiència ha sigut molt enriquidora. L'únic que trobo que m'ha costat més ha sigut recopilar coneixements d'altres mòduls per aplicar-los. En definitiva, la nota que em dono és un 8.